

industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

Sava Kranj

6. SEPTEMBER 1974

ŠTEVILKA 15 — XIV

Združevanje z drugimi delovnimi organizacijami

Namen združevanja

Samoupravno povezovanje in združevanje postaja z novo ustavo eno od osrednjih vprašanj boja za hitrejši ter skladnejši gospodarski in družbeni razvoj. Z njim želimo odpraviti marsikatero od slabosti v našem gospodarstvu: strukturna neskladja, neusklajenost razvoja posameznih panog, razdrobljenost gospodarstva, premajhna učinkovitost poslovnosti organizacij združenega dela, nezadostno izkoriščanje sredstev itd. Hkrati želimo z njim doseči, da bo imel delavec v samoupravno združenem delu tisti položaj, ki mu ga predvideva nova ustava: položaj resničnega upravljalca z delom in njegovimi rezultati.

Integracije so pomembna sestavina ekonomske politike. Z njimi je mogoče doseči večjo usklajenost razvoja posameznih panog ter od-

praviti vrsto strukturnih neskladij v našem gospodarstvu, pa tudi v družbenem življenju. Dobiti je mogoče večjo koncentracijo sredstev, kakor tudi umskega potenciala, s tem pa tudi večje ekonomske učinke.

Ob izdelavi razvojnega programa Save Kranj do leta 2000 smo ugotovili, da imamo le omejene možnosti širitve proizvodnega programa na področju kranjske občine in to predvsem zaradi pomanjkanja delovne sile.

S Savo Kranj naj bi se po predlogu združile:

- Kombinat gume i obuće VULKAN Niš,
- Industrija gume RUMA,
- Tovarna pozamenterije in plastičnih mas TOTRA Ljubljana,
- PUSKARNA Kranj,
- Kemična tovarna Moste.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Iz solidarnostnega stanovanjskega sklada občine Kranj

17 Savčanov dobilo stanovanje

V mesecu avgustu je tudi solidarnostni sklad pri samoupravni stanovanjski skupnosti razdelil prva stanovanja.

Na razpis, ki ga je objavila samoupravna stanovanjska skupnost, se je prijavilo 449 prosilcev, od katerih je izpolnjevalo pogoje razpisa le 377 prosilcev.

Ker je za našo delovno organizacijo verjetno zanimivo, kako smo bili Savčani udeleženi v tem razpisu, bomo napravili kratek pregled, koliko Savčanov ali njihovih zakonitih tovarišev se je prijavilo.

Pogoje razpisa je izpolnjevalo 32 naših prosilcev, od katerih je na prioriteto listo tistih, ki bodo dobili stanovanja, prišlo 17 Savčanov, ki bodo v eni izmed treh etap (od julija 1974 do aprila 1975) razdeljevanja stanovanj to tudi dobili.

Zanimivo je, da od 17 prosilcev, ki bodo stanovanja dobili, ima pri nas vloženo prošnje le 9 prosilcev, ostali so prošnje vložili sami. Od prosilcev, ki niso dobili stanovanja, pa jih ima tudi 9 vloženo prošnje v Savi.

Pričakovali smo, da se bo na razpis prijavilo več Savčanov, saj smo razen v Informatorju še dvakrat

obvestili posamezno okrog 70 prosilcev, ki imajo pri nas vložene prošnje in so izpolnjevali pogoje razpisa.

Stanovanje pri samoupravni stanovanjski skupnosti iz solidarnostnega sklada so dobili naslednji:

— družine z niskimi OD:

1. Gluhč Redžec — 2 sobno in kabinet
2. Resnik Marjan — 2 sobno
- matere samohranilke:

1. Jankovič Petra — 2 sobno
2. Brodar Matilda — 1 sobno
3. Lorber Milka — 1 sobno

— mlade družine:

1. Bektešević Dževeh — 1 sobno
2. Sinkovič Jože — 1 sobno
3. Jerala Desanka — 1 sobno
4. Jolič Željko — 1 sobno
5. Mitevski Risto — 1 sobno
6. Gartnar Miro — 1 sobno
7. Potokar-Rakar Dani — 1 sobno
8. Svatovšek Danica — 1 sobno
9. Lazar Srečka — 1 sobno
10. Tubin Džuro — 1 sobno
11. Gregorič Sonja — 1 sobno
12. Kokl Ljubo — 1 sobno

Ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela

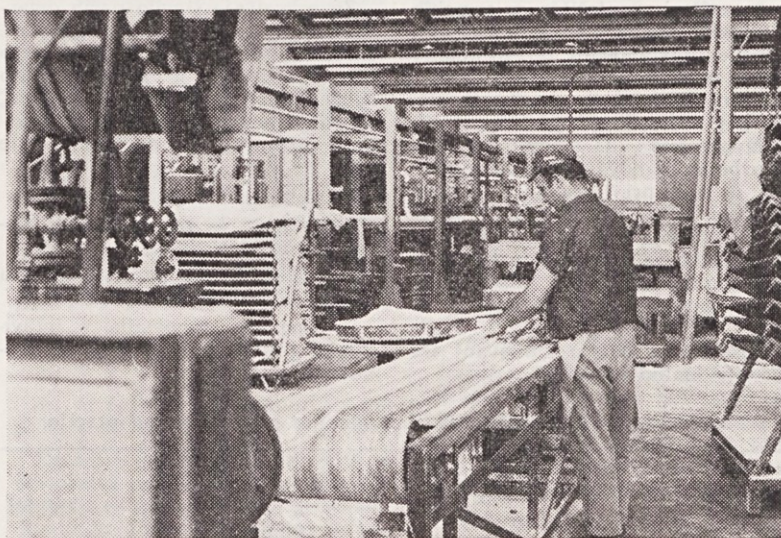
V prejšnji številki smo objavili kratko splošno informacijo o ustanavljanju novih temeljnih organizacij združenega dela v Savi. Delovna skupina, ki je zadolžena za to obširno delo, ima v glavnem pripravljene vse predloge. Kot smo že napovedali, se začne septembra javne razprave — sestanki delovnih skupin. Celovite informacije — materia-

le — boste dobili pred razpravami, mi pa smo odločili, da tudi v glasilu pišemo o tem. Pripravili smo vam nekaj dobesednih povzetkov, nekatere pa smo morali krajšati. Informacija je razdeljena na dva dela, in sicer ustanavljanje novih TOZD v Savi ter priključitve nekaterih podjetij Savi.

Organizacijska utemeljitev ustanovitve novih temeljnih organizacij združenega dela

V skladu z ustavnimi določili ustanovljamo v naši delovni organizaciji temeljne organizacije združenega dela, katerih osnova so (ob določenih spremembah) dosedanje proizvodne delovne enote. Posamezni TOZD so organizacijsko zaključene celote, v katerih poteka zaključen tehnološki proces proizvodnje, imajo možen samostojen obračun in imajo možnost plasiranja svojih izdelkov na trgu oziroma polizdelkov v posamezne TOZD v delovni organizaciji in se združujejo v skupnosti TOZD. TOZD pa se zaradi specifičnosti proizvodnje (skupine podobnih izdelkov, podoben tehnološki tok proizvodnje, zaključene skupine strojev itd.) delijo na oddelke.

TOZD Ročna konfekcija in kemični izdelki
TOZD Prevleke
TOZD Ročna konfekcija Vrhnika
TOZD Umetno usnje
TOZD Polizdelki pnevmatike
TOZD Konfekcija avtoplaščev
TOZD Vulkanizacija avtoplaščev
TOZD Avtozračnice

Ustanavljanje TOZD za boljše učinke

Novost predstavljajo strokovni timi v vsakem TOZD, ki jih vodi in sklicuje vodja TOZD. Sestavljeni so iz stalnih članov: tehnolog, planer, kontrolor, računovodski delavec, glavni vzdrževalec, delovodja in prodajni referent (razen v TOZD valjarna, polizdelki avtopnevmatike in konfekcija avtoplaščev) ter občasnih članov (strokovni sodelavci iz skupnih služb), ki jih vodja TOZD kliče na sestanke teama po potrebi.

Za skupnost TOZD TTI je značilna vzporedna proizvodnja končnih izdelkov v posameznih TOZD. Izjema je TOZD valjarna, ki proizvaja osnovne polizdelke in polizdelke za ostale TOZD v skupnosti TOZD TTI.

Predlog novih TOZD

TOZD Valjarna
TOZD Velopnevmatika
TOZD Stiskani izdelki
TOZD Cevalna

Organizacija upravljanja ni sestavni del odločitev, ki bodo sprejete na zborih delavcev ob sprejemanju analize za ustanovitev novih TOZD in skupnosti TOZD, ampak bo izdelana v oktobru in dokončno sprejeta s samoupravnimi akti v novembru. Zaradi celovitejše obravnave po sklepu komisije za pripravo osnutkov k analizi dajemo osnovne značilnosti nove organizacije upravljanja, ki temelji na obstoječi organizaciji, sprejeti ustavi in zakonskih predpisih.

Organi upravljanja bodo formirani na 3 nivojih:

- TOZD
- v skupnostih TOZD
- v delovni organizaciji.

I. V TEMELJNIH ORGANIZACIJAH delavci uresničujejo samoupravljanje:

(Nadaljevanje na 7. strani)

Stanovanjski problemi Save

Sava že nekaj let z letnimi programi sistematično rešuje stanovanjske probleme delavcev. Še prav posebej moramo poudariti, da v največji meri rešujemo stanovanjske probleme delavcev iz neposredne proizvodnje. V ta namen verjetno oddvajamo iz bruto osebnih dohodkov delavcev najvišji prispevek v Sloveniji. Kljub intenzivnemu nakupu stanovanj v letih 1971—1974 in dodeljevanju posojil za individualno gradnjo, število prosilcev za stanovanja in posojila narašča, zato bodo tudi v naslednjem 5-letnem obdobju potrebni veliki napori vseh zaposlenih, da bomo zagotovili primerna stanovanja članom kolektiva, ki žive ali

bodo živeli v najbolj nemogočih stanovanjskih razmerah.

Koliko stanovanj imamo?

Stanovanjska politika v naši delovni organizaciji je v preteklosti doživljala vrsto sprememb. Bila so obdobja, ko smo kupovali pretežno družbena stanovanja, delavci, ki so se odločili za gradnjo hiše, pa so gradili brez pomoči družbe. Značilno je bilo obdobje od leta 1965 do 1970, ko je bilo večina sredstev porabljenih za posojila delavcem, ki so gradili hiše v okviru stanovanjske zadrage. Sicer pa pogledajmo, koliko ima Sava na voljo družbenih stanovanj:

Število in vrsta zgrajenih stanovanj

obdobje	ležišč v sam. domu	gars.	1-sob.	2-sob.	3-sob.	več sob.	skupaj
do leta 1970	160	49	25	116	86	16	452
leta 1971	—	—	1	1	—	—	2
leta 1972	—	—	—	—	—	—	—
leta 1973	40	1	1	—	1	—	43
leta 1974	—	4	14	26	13	—	57
SKUPAJ	200	54	41	143	100	16	554

Če odštejemo ležišča v samskih domovih, potem ima SAVA le 354 družbenih stanovanj, ki so bila v večini dograjena pred letom 1965.

Primerjava števila družbenih stanovanj s številom vseh zaposlenih delavcev kaže, da imamo le 11 % družbenih stanovanj. Podoben položaj je tudi pri ležiščih za samske delavce, saj je pritriljice in del prvega nadstropja v mladinskem domu preurejeno za poslovne prostore in ambulanta, zato je v mladinskem domu namesto 160 le 85 ležišč.

Posojila za odkup stanovanj ter individualno gradnjo

Posojila za odkup stanovanj, individualno gradnjo in adaptacijo:

obdobje	število posojil za individ. gradnjo in adaptacijo	število posojil za odkup stanovanj	skupaj
do leta 1970	459	65	524
leta 1971	50	—	50
leta 1972	55	38	93
leta 1973	64	24	88
leta 1974	60	—	60
Skupaj	688	127	815

V številu posojil za odkup stanovanj do leta 1970 je zajetih tudi 42 članov kolektiva, ki so dobili posojila za gradnjo hiše v okviru stanovanjske zadrage. Posojila so dobili v višini 70 % od vrednosti hiše. Ostali delavci, ki so gradili hiše izven stanovanjske zadrage, so dobivali posojila v različni višini, gibala so se od 10.000 do 60.000 N din. Člani kolektiva, ki so dobivali posojila za odkup stanovanj, so k odkupu prispevali od 15 do 30 % lastnih sredstev, odvisno od višine osebnega dohodka na družinskega člana. Po podatkih, ki smo jih zbrali v kadrovski službi, ima nad 1.200 Savčanov lastne hiše, to je več kot vsaki tretji član kolektiva.

Ugotovljeno je torej, da 354 delavcev stanuje v stanovanjih last Save, 125 v samskih domovih, 815 delavcev je dobilo posojila za nakup stanovanj, individualno gradnjo in adaptacijo lastne hiše. Skupno je dala SAVA pomoč pri reševanju stanovanjskih problemov 1294 članom kolektiva. Sklepamo, da ima gornjih 1294 delavcev vsaj 20 % tudi zakonca ali sorodnike v Savi. Torej je dobilo blizu 1600 delavcev pomoč v SAVI, kar znaša 50 % od vseh zaposlenih. Ob tem podatku se samo po sebi postavlja vprašanje, kje živi ostalih 50 % Savčanov. Po podatkih kadrovske službe jih največ živi pri: — starših ali sorodnikih, kjer imajo ali samo delno urejene stanovanjske razmere,

— privatno kot podnajemniki z delno urejenimi ali neurejenimi stanovanjskimi razmerami,

— v družbenih stanovanjih, ki so jih dobili zakonci ali sorodniki naših delavcev v drugih organizacijah,

— v svojih hišah, ki so jih pode- dovali ali sami dogradili brez pomoči naše delovne organizacije itd.

Letos se je pričela uresničevati nova oblika reševanja stanovanjskih problemov delavcev: dodeljevanje stanovanj iz sredstev občinskega solidarnostnega sklada. Ta so namenjena socialno ogroženim občanom in mladim družinam, letos pa bo dobilo stanovanja 9 naših delavcev ter 8 delavcev, ki so zaposleni v drugih organizacijah, zakonce pa imajo zaposlene v Savi.

Potrebe in želje delavcev po družbenih stanovanjih in posojilih za obdobje 1975—1979.

starost delavcev	število delavcev	%
do 18 let	171	5,5
od 19—30 let	1419	43
od 31—40 let	953	29
od 41—50 let	553	16,5
nad 50 let	199	6
Skupaj	3295	100

Iz podatkov je razvidno, da smo dokaj mlad kolektiv, saj je skoraj polovica zaposlenih mlajših kot 30 let. Omenjeni podatek se ujema s podatkom iz prejšnjega poglavja, ko smo navedli, da je delovna organizacija do sedaj pomagala 50 % zapo-

Navajamo potrebe in želje delavcev po družbenih stanovanjih, ležiščih v samskem domu ter posojilih za odkup stanovanj in individualno gradnjo do leta 1979. Ocena temelji na naslednjih podatkih:

— starostna struktura vseh zaposlenih v Savi,

— rezultati ankete med delavci, ki so izjavili, da bodo do leta 1978 potrebovali družbena stanovanja in posojila,

— poprečju vloženih prošenj za dodelitev stanovanj in posojil v zadnjih letih,

— povečanja zaposlenih od leta 1975 do 1979.

Starostna struktura zaposlenih na dan 31. 1. 1974

Pri planiranju stanovanjske politike je eden važnih pokazateljev tudi starostna struktura zaposlenih. V Savi ta zglada na dan 31. 1. 1974 takole:

slenih pri urejanju njihovih stanovanjskih problemov. To so v večjem številu delavci, ki so že starejši od 30 let in so si že ustvarili družino.

Prihodnjič: Stanovanjske želje Savčanov

Stolpnica na Planini je vseljena

V prvi polovici julija je dobilo v novi stolpnici na Planini stanovanje 55 naših sodelavcev. Ob tej priliki pa se je izpraznilo 13 starejših stanovanj različnih velikosti, ki so vsa, razen enega, dodeljena in vseljena, v eno stanovanje oz. sobo pa je nasilno vdrl naš mlajši sodelavec. Kljub temu neljubemu dogodku pa ne smemo prezreti radosti in sreče vseh ostalih sodelavcev, ki so stanovanje dobili in s tem uredili enega izmed najvažnejših problemov v življenju.

Vsa nova stanovanja so bila dodeljena brezplačno, vendar se je velika večina prosilcev že ob komisijskem ogledu stanovanj odločila za prispevek oz. posojilo v sklad skupne porabe. Velikost posojila in kriterij, kdo prispeva posojilo, so bili objavljeni že v eni izmed prejšnjih števil Save. Za to obliko dodeljevanja stanovanj smo se odločili tudi zaradi precej strožjih predpisov za vračanje posojila tako pri namenskem varčevanju kot tudi pri posojilu delovni organizaciji. Z analizo 150 prosilcev, katerih stanovanja si je komisija ogledala, pa smo tudi ugotovili, da stanovanj velika večina tudi ni mogla odkupiti zaradi nizkega dohodka na družinskega člana. Odkup stanovanja bi zaradi

visokih anuitet marsikatero družino pripravil do tega, da bi zelo tesno shajala, saj bi samo stanovanje, voda, centralna kurjava in druge dajatve včasih presegle 170 starih tisočakov.

Ob odločitvi kolektiva, da v letu 1973 odvaja 13 % sredstev iz bruto osebnega dohodka se vidi, da se vsi zaposleni zavedajo, kako važen faktor za uspešno in zadovoljivo delo je rešeno stanovanjsko vprašanje. S tako visokimi sredstvi smo tudi lahko od lanske jeseni do letošnjega poletja dodelili preko 100 stanovanj, preko 200 sodelavcev pa je dobilo posojilo za gradnjo in adaptacijo lastne hiše. Kljub tako visoke- mu številu rešenih prošenj pa je potrebno opozoriti, da je trenutno v kadrovski službi, oddelku za socialno varstvo in družbeni standard, preko 200 prošenj. Tako velikega števila prošenj ni nihče pričakoval, saj je dejansko prišlo v slabem letu preko 150 novih prošenj. Analizo teh prošenj bomo objavili v eni od naslednjih števil Save.

Ti podatki nam potrjujejo našo pravilno odločitev, da odvajamo toliko sredstev še nadalje, katji le tako bomo vsaj delno sproti reševali težje stanovanjske probleme.

Ernest Mikoletič

Prvi koraki dobri

Občina je samoupravna in temeljna družbenopolitična skupnost, ki temelji na samoupravljanju in oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. V občini delovni ljudje in občani ustvarjajo in zagotavljajo pogoje za svoje življenje in delo, usmerjajo družbeni razvoj, uresničujejo in usklajujejo svoje interese, zadovoljujejo skupne potrebe, izvršujejo funkcije oblasti in upravljajo druge družbene zadeve.

Pri uresničevanju svojih skupnih interesov, pravic in dolžnosti v občini odločajo delovni ljudje in občani, organizirani v temeljne in druge organizacije združenega dela, v krajevne skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in druge temeljne samoupravne organizacije in skupnosti in v druge oblike samoupravnega združevanja, v družbenopolitične organizacije, s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem ter v delegacijah in po delegatih v občinski skupščini ter v drugih organih upravljanja. (Ustava SRS, člen)

Naj vas spomnim: dne 28. marca letos smo izvolili 27 delegatov v enotni zbor združenega dela skupščine občine Kranj. Tri temeljne organizacije združenega dela — TAP, TTI, VET — imajo vsaka svojo delegacijo, POS in OSS pa skupno.

Delegacije so sodelovale doslej na treh sejah, prva je bila ustanovna, druga delovna, tretja pa svečana — ob občinskem prazniku (med drugim so tedaj podelili tudi nagrade mesta Kranja).

O delegatskih odnosih in o delu delegatov ter delegacij sem se pogovarjal z dvema sodelavcema, s Petrom Bogatajem, delegatom iz TAP, in Jožetom Kopačem, delegatom iz TTI.

Peter Bogataj

delegat TAP v enotnem zboru združenega dela skupščine občine Kranj, konfektorer za tovorna vozila, 10 let v Savi

Peter Bogataj

V preteklosti si veliko delal v družbenopolitičnih organizacijah. V tem obdobju si gotovo pridobil bogate izkušnje na področju družbenopolitičnega dela v delovni organizaciji, saj si vseskozi deloval npr. v mladinski organizaciji. Prepričan sem, da tudi kot delegat v enotnem zboru združenega dela skupščine sodeluješ. Kako poteka delo delegata?

Vsaka temeljna organizacija ima v zboru združenega dela svoje delegate. Vse delegacije v delovni organizaciji pa tvorijo konferenco delegacij, ki razpravlja o predloženem materialu za seje. Do sedaj je imel zbor tri seje.

Gradiva za seje so zelo obširna, pa tudi po vsebini strokovno izdelana in zahtevna. Na skupnem sestanku nam posamezne točke dnevnega reda še posebej obrazložijo strokovnjaki iz delovne organizacije. Po tej razpravi sprejememo skupna stališča vseh delegacij, kakršna bodo delegati zagovarjali na seji občinske skupščine.

Kaj v primeru, če delegati temeljne organizacije ne bi bili enotnega mnenja o nekem predlogu?

Na sejah delegacij ne gre za preglasovanje, pač pa gre za uskladitev skupnih interesov vseh delegacij.

Na kakšen način poteka usklajevanje?

Vse delegacije sodelujejo tudi s političnimi organizacijami v temeljni organizaciji, vse pomembnejše predloge pa obravnavajo tudi delavski sveti temeljnih organizacij.

Ko dobiš material, ga prebereš. Se pred konferenco delegacij s kom pogovarjaš, ali je morda premalo časa, da bi zadeve obravnavali v širšem krogu?

Material je zelo obsežen, prav zato pa so potrebne razlage. Ker delamo le nekaj mesecev v tej obliki, ki je povsem nova, najboljši način dela šele iščemo.

Ali konference delegacij razpravlja o celotnem materialu?

Da bi bilo vodenje skupnih sestankov vseh delegacij boljše, smo izvolili predsednika vseh delegacij, ki pripravi in usklajuje delo delegacij. Način dela delegacij se v mnogočem razlikuje od dela nekdanjih predstavnikov v občinskih organih, saj med njimi in kolektivom skoro ni bilo povezave. Naloga sedanjih delegatov je tudi v tem, da stvari prenašajo na kolektiv, kjer so zaposleni. V tej kratki dobi smo zadeve posredovali delavskim svetom, katerim moramo tudi poročati o našem delu. Važno pa je tudi, da informacije lahko posredujemo delovnim skupinam. Če bi o problemih govorili le na sejah delavskih svetov, se s sklepom seznanili le nekaj ljudi, kar pa je premalo.

Čutiš kot delegat določeno obremenitev glede na odgovornost, ki si jo omenil?

Čutim se odgovornega volilcem, ki so me izvolili in po svojih najboljših močeh delam. To izhaja tudi iz tega, ker sem že vseskozi delal na podobnih področjih in te odnose dobro poznam. Menim pa, da sistem delegacij še vedno ni do konca izdelan, saj danes ni nobene možnosti, da bi celoten material obravnavali.

Imate kakšen terminski koledar, kdaj se boste sestajali?

Navadno je sestanek pred vsako sejo skupščine. Delegacija iz TAP šteje 6 članov, na sejo zbora pa gresta le dva, ker imamo vseh delegatskih mest le 9. Na sejo lahko gre več delegatov, vendar mora delegat povedati, pri kateri točki bo sodeloval. Delegatu je dana možnost, da se samostojno odloča in presoja, vendar je vezan tudi na stališča, ki so sprejeta na sejah delegacij. O predlogih in odločitvah, ki so drugačna, in se je o njih moral odločiti sam, glede na to, da niso bila stališča sprejeta na skupni seji, o tem sporoči konferenci delegacij in delavskemu svetu.

Jože Kopač

Ali se bodo družbenopolitične organizacije tudi vključevale v to delo?

Na sejah delavskih svetov, kjer se obravnava gradivo za seje občinskih organov so navzoči predstavniki sindikata in Zveze komunistov že po svoji redni osnovni funkciji, prav tako pa prenašajo naši delegati iz družbenopolitičnega zbora zadeve občinski skupščini in njihovemu družbenopolitičnemu zboru. Tako določene zadeve obravnavajo zbori na skupnih sejah.

Ste v dosedanjih razpravah sodelovali tudi Savčani?

Že prva delovna seja je trajala 5 ur. Obravnavali smo vse predlagane zadeve. Zataknilo se je pri prispevku o namembnosti zemljišča, kjer so bila stališča različna. Mi smo prišli s stališčem, da predlog ni dober. Enakega mnenja so bili tudi delegati letališča Ljubljana-Brnik, stanovajske skupnosti in gozdnega gospodarstva. Po razpravi je bil predlog s popravkom sprejet. Sklep je bil torej sprejet na osnovi izida glasovanja delegacij.

Jože Kopač

delegat TTI v enotnem zboru združenega dela, delovodja obračunske enote vulkolan, v Savi 25 let

Bil sem na dveh sejah. Po dnevnem redu je bila zanimiva predvsem delovna seja. Na sejo smo seveda prišli dobro informirani. Ko je bil objavljen sklic delovne seje in znan dnevni red ter posredovan material, smo imeli skupni sestanek delegati vseh TOZD. Na podlagi tega sestanka smo šli delegati Save na sejo z enakimi stališči. Hkrati smo se tudi dogovorili, kdo od delegatov bo na seji razpravljajal. Zadnjikrat so razmnožili premalo gradiva, tako da ga nekateri sploh nismo dobili.

Koliko članov šteje vaša delegacija?

TTI ima 10 delegatov, na seje pa gredo štirje.

Kakšna je povezava med vami in volilci?

Do sedaj posebne povezave med nami in volilci ni bilo zaradi kratkega roka, vendar smo se o tem že pogovarjali na sestankih. So stvari, ki so pomembne za člane kolektiva, zato smo na sestankih govorili o povezovanju z volilci.

Kaj npr. obravnavate na sejah zbora skupščine?

Delo skupščine občine je razdeljeno na tri področja. Vsak zbor obravnava svoje zadeve. Tako npr. kot delegat enotnega zbora, ki hkrati izhaja iz določenega krajevnega okoliša, ne more na seji sprožiti specifičnih problemov te skupnosti, ker imamo za ta vprašanja zbor krajevnih skupnosti, v katerem pa so tudi Savčani.

Kakšne pravice in obveznosti ima delegat?

Vsak delegat mora imeti pooblastilo delegacije, da lahko razpravlja, ima pa tudi pravico, da se sam vključi v razpravo.

Je čutiti, da je prisotnost delegatov na sejah resnično potrebna?

Mislím, da je veliko zadev toliko pomembnih, da smo jih pred sejo konference delegacij obravnavali na delavskem svetu. Izoblikovana so bila stališča oz. sklepi, s katerimi smo prišli na sejo zbora občinske skupščine.

Tak sistem samoupravljanja je za nas novost. O delu naših delegacij, delegatskega sistema smo že imeli seminar, vendar mislim, da vsega le nismo mogli zajeti, zato bi bilo potrebno izvesti še kakšen seminar z obravnavo stvarnih problemov brez dolgih formalnih razprav o delegatskih sistemih.

Tale naš razgovor ni imel namena skušati se v ocenjevanje dela delegatov ali delegacij. Želeli smo vam predstaviti le drobec novih samoupravnih odnosov med delavci delovne organizacije in občinsko skupščino. Gre namreč zato, da smo delavci delovne organizacije hkrati tudi občani in povsem razumljivo je, da nas še kako zanima, kakšne ukrepe in sklepe sprejema občinska skupščina. To velja tako za urejenost mesta kot za preskrbo za živili, urbanistične rešitve, za šolstvo itd. itd.

Za prihodnjo številko glasila bomo skušali pripraviti informacijo o Savčanih, ki delajo v krajevnih skupnostih.

Jože Štular

Taborniki so zaključili polletno sezono

18. avgust so taborniki določili za zaključek svoje poletne sezone. Da bi bil ta zaključek čim lepši, so pripravili vajo v postavljanju šotorov, kurjenju ognjev, razne športne aktivnosti in piknik. Povabili so člane kolektiva, da jim pokažejo, kako žive taborniki. Iz oddelka za informiranje sva se tega zaključka udeležila midva z Ivom.

Sprva smo nameravali o tem pripraviti dve reportaži: zvočno in fotoreportažo v časopisu. Žal zvočne reportaže, ki je sicer v celoti uspela, po ozvočenju nismo mogli predvajati, ker se po vsej tovarni ne bi slišalo, v proizvodnji sploh ne, težave pa bi bile tudi zaradi razporeda malic itd. Pravim, žal zato, ker bi vam v enourni oddaji dosti bolj neposredno predstavili 12 ur, preživetih med taborniki. No, vseeno upam, da boste tudi iz tega zapisa lahko spoznali, kako prijetno in zanimivo je življenje tabornikov.

Našli smo se na prijetnem travniku, na jasi za Kokro oziroma za Očanom. Približno 50 nas je bilo, pretežno so bili mladi, celo otroci.

Pričujoč reportažni zapis je sestavljen na podlagi poročil, ki mi jih je dal Jože Derlink in razgovorov, ki sem jih posnel.

Najprej so nam dekleta zapela pesem o Zlatem tamborju, ki je kralja prosil za hčer, nato pesem Zacvetele jabolke in hruške. Seveda so si na koncu prisluzile lep aplavz.

»Najmlajši« intervju

Prav zares škoda, da ne morete poslušati »živo« pesmico male, šestletne Nadice Milec, ki je deklamirala tole pesmico:

»Danes sem tako vesela, ker je ptičica priletela, poštico prinesla zame, pesmico od moje mame.«

No, potem sva se z Nadico takole pogovarjala:

— Povej najprej, kdo si?

Rekla je: »Nadi!«

— Kako pa se pišeš?

»Milec!«

— Kdo te pa pazi, ko sta oči in mami v službi?

»Stara mama.«

— Je huda?

»Včasih!«

— Kaj pa naredi, ko je huda?

»Nažge me.«

— Kje te nažge?

»Doma.«

— S palico?

»Ne, z roko.«

Seveda sem jo vprašal, če je tudi ona tabornik, pa je odgovorila z DA. Ko sem jo vprašal, kje je že vse bila, je brez premisleka odgovorila: »Na Polani in Storžiču.«

Dosti sproščeno mi je še povedala, da je letošnji »dopust« preživela v Fažani, da sicer še ne zna plavati in da jo bo mamica naučila.

Prvi javni nastop

Okrog magnetofona se je zbrala večja skupina tabornikov, saj smo posnetek vsakega razgovora, pesmi-

— In kakšna mesta ste dosegli?

»Na občinskem prvenstvu v Besnici smo bile prve, na področnem v Skofji Loki tudi prve, nato smo šle na Pokljuko, kjer smo bile druge.«

Le kake pol ure so porabili taborniki, da je nastalo plateno naselje

ce ali deklamacije zavrteli in navzočim sproti predvajali. Jasno, da je vzbujalo to posebno pozornost, včasih smeh, marsikateremu pa je bila to tudi vzpodbuda za nastop. Tako sta se znašla pred mikrofonom tudi 10-letni Janez in Peter, ki sta zapela naslednjo pesmico:

— Po gozdu špansiramo in gobe, gob'ce nabiramo, pa še jaz naj grem z vam', ki gobe, gob'ce poznam.

— Po cestah špansiramo in čike, čik'ce nabiramo, pa še jaz naj grem z vam', ki čike, čik'ce poznam.

— Po vodah špansiramo in ribe, rib'ce nabiramo, pa še jaz naj grem z vam', ki ribe, rib'ce poznam.

— Po hišah špansiramo in dekleta nabiramo, pa še jaz naj grem z vam', ki že svojo ljub'co imam.

O tekmovanjih

Naslednji razgovor sem imel z Ireno Šiler in Alenko Hobič.

— Ali sta že dolgo pri tabornikih?

»Da, tri leta.«

— Kje ste že bili v tem času?

»Tekmovale smo že na področnem tekmovanju za Gorenjsko v Skofji Loki, na republiškem tekmovanju na Pokljuki in na občinskem tekmovanju v Besnici.«

— Kaj na tekmovanju počnete?

»Tekmujemo v lovu na lisico, premagovanju ovir, imamo šaljiva tekmovanja, kurjenje ognjev...«

— Povej Alenka, kako poteka tekmovanje lov na lisico?

»Za igro imamo pet pisem. Pisma so skrita med vejevjem na označeni poti. Na drevsih so pribite table s posebnimi znaki. V pismih so taborniške naloge. Ko pridemo na cilj, moramo poiskati lisico. To ni prava lisica, lisica je en tabornik. Tega moramo poiskati in mu izročiti pismo.«

— Ali je tabornik skrit?

»Tabornik je skrit in se ne sme premakniti s svojega področja oz. mesta. Ker je pri miru, ga tudi težje vidimo. Ko tabornika dobimo, nam mora podpisati čas, kdaj smo ga našli.«

— Irena, povej še o ostalih tekmovanjih!

»Eno od tekmovanj je tudi kurjenje ognjev. Nabrati moramo najdrobnejše trske, nato debelejše in najdebelejše. Na koncu pride rogovi. Na kup postavimo najprej dračje, potem debelejše, tanjše in spet debelejše, nazadnje pa še debela polena.«

— V čem je to tekmovanje?

»Ocenijo, kdo ima najlepší ogenj, in kdo najlepša drva.«

— Ali ocenijo tudi, kdo ima najlepše postavljena drva?

»Poleg tega, kako so postavljena drva, ocenjujejo tudi čas, v katerem pregori vrvice, ki visi nad ognjem. Časa je samo dve minuti. Za vžig vrvice smemo porabiti največ dve vžigalici, za vsako nadaljnjo vžigalico točke odbijejo.«

Tekmujemo tudi v premagovanju ovir. Ena od ovir je tudi most, pod katerim se moraš plaziti, ne da bi ga podrl. Če ga podreš, odbijejo eno točko.«

— V katerih ovirah se še preizkušate?

»Točkujejo tudi preval. Preval mora biti v navpični smeri, to je, da se prevrneč. Če narediš preval postrani, se točka odbije.«

— Kako ste ocenjeni?

»V tekmovanjih lahko tabornik dobi največ 28 točk, na tekmovanjih, na katerih sva sodelovali, pa smo zbrale 25 točk.«

Vodja tabornikov

Jože Derlink, ki vodi odred mladih tabornikov Albina Drolca, mi je v razgovoru povedal, da imajo redne sestanke, na katerih teoretično obravnavajo delo tabornikov, praktično znanje pa so pridobivali pod Šmarjetno goro. Pri nas je trenutno okrog 110 tabornikov, od tega je 38 otrok (medvedkov in čebelic, mlajših in starejših tja do 14. leta), 40 tabornikov in tabornic od 14. do 18. leta, od 18. leta naprej pa so klubovci. Imamo 20 šotorov.

— Kaj želiš naučiti najmlajše tabornike?

(Nadaljevanje na 10. strani)

Zapis o novi in stari valjarni — pripravi polizdelkov

Problemov skoraj ni pa tudi kopalnice ne

Vsi vemo, da že nekaj časa teče proizvodni proces v novi valjarni — pripravi polizdelkov za TAP. S tem, ko je stekla proizvodnja v modernem opremljenem oddelku, se je v stari valjarni marsikaj spremenilo. Kaj je novega, kako delajo in s kakšnimi problemi se srečujejo v najstarejšem oddelku obrata II, smo želeli zvedeti od tistih, ki so te spremembe najbolj občutili.

GEIGER ALEKSANDER, dipl. inž. — vodja oddelka

— *Sproščenih je del zmogljivosti vašega oddelka. V kolikšni meri se je spremenila organizacija dela v pripravi polizdelkov?*

S tem, ko je začela obratovati nova mešalnica, je bilo največ sproščenih kapacitet pri mešanju črnih zmesi za avtopnevmatiko, del prostih kapacitet pa je trenutno zaradi pomanjkanja delavcev v drugih enotah (TAP in TTI). Večje kapacitete pa so omogočile ukinitve naporne tretje izmene pri mikserjih. Del razpoložljivih kapacitet bomo izkoristili na ruskem mikserju, ko bo preurejen za mešanje svetlih zmesi. Tudi kvaliteta zmesi je boljša.

— *Je tako velika sprememba v proizvodnji vplivala tudi na organizacijo dela priprave polizdelkov?*

Ta sprememba nas ni postavila pred problem odvečne delovne sile, saj imamo delavcev toliko, kot jih rabimo, kar pa jih je bilo več, so bili usposobljeni za drugo delo pri nas.

Tone Bračić

— *Kakšne organizacijske spremembe še predvidevate?*

Predvsem nameravamo usposobiti in remontirati veliki mikser. Kakor hitro bo popravljen ruski mikser, je v načrtu remont in usposobitev dvovalčnikov. Izboljšali bomo tudi kvaliteto izdelkov.

— *Kako je z delovnimi pogoji in kaj boste naredili na najtežjih delovnih mestih?*

Težjih delovnih mest je več. Teh tanje olj je zunaj, pod milim nebom. Težki delovni pogoji so tudi v skladišču olja, kjer je temperatu-

Igor Lamovec

ra 40° C. Pri tem načinu dela se veliko olja razlije, škoda je velika, poleg tega pa se umazanija prenaša v zmesi, s tem pa tudi v črpalke. Predvidena je cisterna za olje, samo do sedaj še ni denarja zanjo. Dosti težko delovno mesto je tudi tehtanje saj. Zdaj je sicer boljše, ker je pritek surovin manjši. Predvidena pa je tudi nova sestavljalnica za svetle zmesi v novih prostorih. Na teh delovnih mestih so po večini stalni ljudje, ki vse te spremembe sprejemajo z razumevanjem.

— *Imate težave zaradi pomanjkanja delavcev?*

Odkar je v pogonu nova mešalnica za TAP, pomanjkanja ni. Sedaj imamo še kak višek, treba pa bo počakati na končni odgovor TAP in TTI, ki dajeta operativna plana potreb za tekoče leto.

— *Pri vas je sorazmerno veliko nezgod pri delu. Zakaj?*

Veliko nesreč je pogojenih s tehnološkim procesom. Veliko je opeklin in to pri delavcih na delovnih mestih oprashaevalec. Nezgode se dogajajo predvsem novim delavcem v začetku. S prakso dobi delavec občutek za temperaturo materiala, prijeme zmesi, utrdijo pa se mu tudi roke. Dosti je urezov tako v sestavljalnici, kjer z velikim nožem režejo kavčuk, pa tudi na dvovalčniku. To so delovna mesta, kjer novih preventivnih ukrepov ni možno vpeljati. Veliko poškodb je na hrbtenici zaradi težkega dela. Imeli smo tudi dve težji nesreči: v enem primeru je delavcu postalo slabo, v drugem primeru pa je bilo vzrok več dejstev, kot so neizkušenost, nepazljivost, nepredvidnost, naglica.

— *Ali število nesreč narašča?*

Manj jih je le zaradi manjšega števila zaposlenih. Pred časom smo imeli 480-minutni program, sedaj je le 450-minutni, kar vpliva tudi na zmanjšanje možnosti nesreč.

— *Kakšni so odnosi v oddelku?*

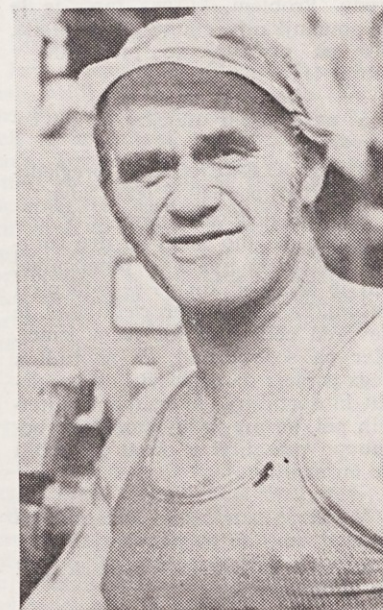
Kakšnih posebnih problemov v odnosih v oddelku ni. Več problemov je bilo s tehnološko disciplino, ko smo imeli 480-minutni program, ko so bili delavci prisiljeni narediti kakšen prekršek. Glede na to, da je delovni program dolg le 450 minut, ga strogo izvajamo in tehnološka disciplina se je izboljšala. Nekaj problemov imamo le s predčasnim zpuščanjem delovnih mest. V začetku je bil pri nas red, vendar so delavci opazili, da drugje ne delajo tako, zato se je tudi naš načrt zamajal.

PAVEL HRAST — brizgalna linija 16 let v Savi

Vseskozi delam v valjarni in lahko rečem, jo tudi poznam. Delal sem že na vseh dvovalčnikih. V tem času se je v valjarni, pa tudi v Savi kot celoti, veliko spremenilo. Napredek je ogromen. Še vedno gradimo in če bomo še imeli denar za gradnjo, ni bojazni, da nam ne bi šlo tako ali še boljše tudi v bodoče. Ogle dal sem si že tudi novo mešalnico, ki je neprimerno lepša in moderna. Vidim, da gradijo tovarno umetnega usnja in kar je prav je tako, saj gre umetno usnje zelo dobro v prodajo. V tej stari valjarni bi bilo treba malo več ventilacije. Lahko bi nam že enkrat naredili kopalnice. Za gotovo so nam obljubili, da jih dobimo, ko pridemo z dopusta. 16 let sem tu, 12 let se že govori o tem, vsi si želimo kopalnice, pa še vedno nič.

IGOR LAMOVEC — mešalec črnih zmesi, 9 let v Savi

Šel sem skozi vso valjarno, nadalj pa sem v mešalnici, pri črnih kot pravimo. Kljub temu pa nisem zaprt v ta oddelek, vidim razvoj tovarne ne le navzven, tudi delovni pogoji zaposlenih so se, kjer se le da, veliko izboljšali. Spremenila se

Pavel Hrast

je tudi organizacija dela. V oddelku se dobro razumemo, fluktuacije skoraj ni, tu je večina stalnih in pridnih delavcev.

TONE BRACIČ — vodja izmene

V Savo sem prišel že leta 1947 in se vpisal v gumarsko šolo. Leta 1953 sem prišel od vojakov in se stalno zaposlil v Savi. Delal sem na vseh delovnih mestih v valjarni. Spremljal sem razvoj in rast tovarne in lahko rečem, da je napredek ogromen. Ne samo tehnološki procesi, Sava se je razvila tudi na področju samoupravljanja. Ustanovili smo temeljne organizacije, s tem pa smo se zavedali velike odgovornosti, ki jo imamo do dela. Delamo kvalitetne izdelke in pokrivamo tudi zelo zahteven trg. S kvalitetno proizvodnjo smo si pridobili tudi ugled.

Veliko damo tudi na informiranje zaposlenih. Vendar bi te informacije

Aleksander Geiger

morali še bolj prilagoditi bralec in napisati tako, da bi Informator prebral vsak v proizvodnji ob svetlobi na delovnem mestu.

Disciplina na splošno zelo popušča. Ko smo mi začeli pred 15—20 leti z delom, si veliko stvari, ki jih danes počenjamo brez vsake odgovornosti za krivdo, nismo upali privočiti.

Zadnje čase delavci v valjarni veliko govorijo o kopalnici. Res smo imeli že tri načrte, pa so šli vsi v koš. Veliko se govori o njej, toda vedno pravijo: Še malo počakajte. Pa čakamo že dolgo. Že takrat, ko še ni bilo delovnih skupin, in nato na delovnih skupinah. Upamo, da bo vsaj to kaj zaleglo in da se bodo že enkrat dogovorili, ali bo kopalnica izven valjarne, v valjarni ali kjerkoli že.

Lado Mraz

V vsaki številki bi radi predstavili eno delovno enoto — na pobudo, željo ali zahtevo delavcev. Pokličite nas!

Namesto reportaže

V obratu IV nič novega

Hočem napisati reportažo o obratu IV. S sodelavko in fotografom se odpeljemo tja. Hodimo po dvorišču, po oddelkih. Delavci zvedavo gledajo, mi tudi. Kaj napisati? Išče mo predvsem zanimive stvari: Nove in »pozitivne«. Nič takega ni. Tako je kot pred petimi leti ali pa morda malo slabše. Vztrajamo. Nekje se nam čevlji lepijo za tlak, vilicar ali kara še vedno vozita čez zelo prometno cesto proti Čirčam. Razmišljaj: tile fantje so pa od sile.

Pri izdelavi umetnega usnja so nam rekli: »Malo bolje je« (zračenje namreč), dvigala za dviganje bal (papirja in usnja) še vedno niso v redu. Eno je še (vedno) ročno, drugo, električno pa ni zadosti močno in vsake toliko časa »crkne«. Šumenje, plin, slab zrak. Še sreča (delavec umetnega usnja), da bodo kmalu v novih prostorih.

Na dvorišču mehanične delavnice so z macolami razbijali opletalni stroj. Rekli so, da je tekel samo poskusno, potem je stal dve leti — lepo in mirno v kotu. Poskušali so ga prodati, pa ni bilo interesentov. Ker pa nam vedno primanjkuje prostora, so odločili »neuporaben« stroj prodati. Odpadu. No, tako enostavno ne gre. Že pred časom so se namreč v Savi dogovorili, da je potrebno pred razbijanjem ali odprodajo neuporabnih predmetov mnenje strokovne komisije. Menda je tudi za ta stroj dano mnenje — stroj je neuporaben. Prav, mar ne? Po mojem ne! Da je stroj neuporaben, to že, toda kdo pa ga je kupil? Sicer pa imamo delavsko kontrolo!

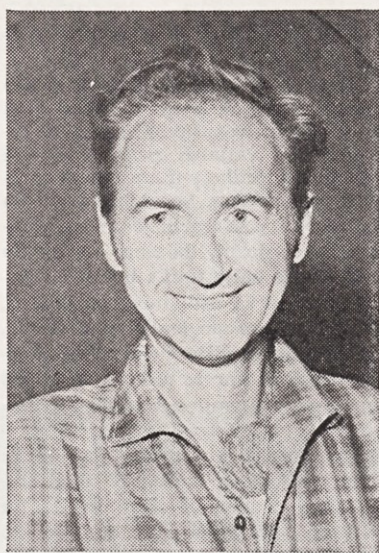
Vse bolj je kazalo, da z reportažo ne bo nič, pa če smo še bolj iskali. In da ne bi odšli praznih rok in ker smo ravno prišli v premazovalnico oz. oddelek višje, sem opazil starega znanca. Delala sva skupaj v premazovalnici pred nekako petnajstimi leti. On je gumiral blago za dežne plašče, jaz pa sem tedaj izdeloval lepila in premaze. Od vseh, ki smo še v starem obratu I delali v premazovalnici, je edino on še ostal pri tem delu. To pa je zanimivost. Ob zdajšnjem srečanju sva seveda začela pogovor — s spomini. Sicer pa takole:

Minka Lukanc

CVETO VIDMAR — pregledovalec gumiranega blaga, 19 let v Savi

Do leta 1972 sem delal pri gumiranju blaga, sedaj pa sem pregledovalec blaga v premazovalnici. Veliko ljudi se izmenja v našem oddelku zaradi specifičnosti dela: nenehna prisotnost močnih eteričnih olj, tekočin z jedkim vonjem slabo vpliva na zdravje zaposlenih. Obrat je tak, kot je bil pred mnogimi leti, v premazovalnici je le ena nova linija. Tako je že v tem oddelku, kjer pregledujemo blago, neprimerno boljše.

Cveto Vidmar

Sem v odboru za ustanavljanje novih temeljnih organizacij in tudi za našo enoto pripravljamo novo temeljno organizacijo.

Moj osebni dohodek, pa tudi dohodki sodelavcev, ki so le nekaj let tu, so sedaj, ko se obračunava po novem pravilniku, boljši. Tako nekaj več nanese zaradi dodatka na leta zaposlitve, nov je faktor kvalitete dela, tako da je osebni dohodek nad 3.000 din za eno izmeno kar v redu. Problem, ki nas tare, je le v pomanjkanju stalne delovne sile, vsi pa pričakujemo preselitev v obrat II.

V naslednjem oddelku je bil sogovornik

STONE KLEMENČIČ — pregledovalec VIST papirja, 7 let v Savi

Sem pregledovalec papirja. V tem oddelku delamo sedaj na dve izmeni. Ob stroju imam še pomočnika, saj je dela več kot ga je bilo pred časom. Papir, ki ga pregledujemo, je še pred nedavnim šel ves v izmet. Ker pa so spoznali, da se tudi s tega papirja da pripraviti ob pregledu in sortiranju še veliko kvalitetnih pol, ga pregledujemo. Tako bomo po preselitvi v obrat II dobili še en stroj.

V menzi, kamor smo se zatekli na malico, smo se pa pogovarjali z

MINKO LUKANC — kuharico, ki je že 10 let v Savi

Odkar delam, sem kuharica. Prej sem bila v Dijaškem domu, kjer

smo delale vse sobote pa tudi nedelje. Domov sem prihajala pozno popoldne. Casa, ki bi ga posvetila otroku, skoraj ni bilo. Mar naj si deček vedno sam kuha, naj bo vedno sam doma? Zato sem menjala delo in se zaposlila v obratu II. Danes mi je v obratu IV še boljše kot v obratu II, kjer sem delala kot kuharica na tri izmene, tukaj pa le na dve. Dela imamo veliko. Tri delavke pripravimo dnevno okrog 400 obrokov, toplih in hladnih, zraven pa seveda postrežemo z oranžado ali radensko.

S sodelavci in tistimi, ki jim pripravljam malice, se dobro razumemo, saj skušam ob vsakem primeru razumeti tudi človeške dobre in slabe lastnosti. Ne rečem, da morem biti vedno dobre volje, saj se človek obnaša tako, kot se obnašajo drugi do njega. Prav nič se ne pritožujem, če komu po malici še vedno kruli v želodcu in pride po novo porcijo. Če človek dela, in povrh še pošteno, mu bo jed še prijala.

Minka je med pogovorom nenehno delala polpete. Pravi, da imajo največ dela zjutraj, saj morajo pospraviti še posodo od nočne izmene. Takrat postrežejo z malico kar vrtarji, seveda pa ne pričakujejo, da bi še pomivali. Kljub temu pa majhna kuhinja zgleda lično in zelo snažna, brez navlake. Mimogrede, ne da bi prekinila z našim pogovorom, pa nam je postregla s toplimi kot doma spečenimi polpeti. Mnogi so povedali, da so obroki v obratu IV okusni. Zato tudi delavci po večini z veseljem zahajajo v menzo.

DRAGO ROTAR — dela kot pripravljalec na odtiskovalnem stroju (vtiskovanje vzorcev na umetno usnje), v Savi je od 1969. leta, v Savi ima še sestro in brata

Tone Klemenčič

Dobili smo ga ob stroju, precej v ozadju hale. Tako se nam je zdelo, to pa zato, ker smo šli skozi hodnik oz. prehod, kjer je bilo precej zadržano. Pa nam je Drago povedal: Že precej boljše je, kot preje. Uredili so nekaj ventilacije, tako da je zrak boljši. Kljub ropotu pa smo slišali na nasprotni strani precej glasne delavce. Klicali so namreč našega fotografa. Pa nam je Drago povedal, da so iz sosednjih republik, pa da so pridni delavci. Le slikali bi se radi. Pa to ni prvič, da bi se nekdo, takole mimogrede, rad slikal. Ne mislite, da bo to sliko dal v okvir, skoro sleherni od teh delavcev jo pošlje domov v rojstni kraj, kjer ni tovarn, ni strojev, on pa dela v Savi ob velikanskem mogočnem stroju.

Drago Rotar

In kaj te v tem trenutku teži?

»Tu, kjer smo sedaj, so delovni pogoji težki. Veliko je ročnega prekladanja bal, saj je električno dvigalo neprestano pokvarjeno. Tla so že tako zamaščena, da je vsakršen transport bal po tleh neprimeren. Pravijo, da se bomo preselili. Tega se vsi veselimo. Meni bo to še posebej ugodno, saj bom imel bližje v službo. Če bi v obratu II postavili še eno vrtarnico, in to na jugu proti Iskri, se bom na delo pripeljal kar s kolesom.

Delam v treh izmenah. Za mene, ki še nisem poročen, kar gre. Še najhujše je prvo noč, to je v ponedeljek, ker čez dan ne spim.

Tudi to je del našega življenja. Utrinek iz življenja mnogih izmed nas. Pa srečno Minka, Tone, Cveto in Drago.

Jože Štular

Iščemo novo ime

V novem obratu za umetno usnje bomo poleg PVC umetnega usnja, kakršnega sedaj proizvajamo, izdelovati tudi poliuretansko umetno usnje.

Poliuretansko umetno usnje se ravno tako kot PVC umetno usnje uporablja v galanteriji, tapetništvu, čevljarstvu in oblačilni konfekciji. Poliuretansko umetno usnje je v primerjavi s PVC umetnim usnjem propustno za zrak, ima bolj mehek otip, je bolj podobno naravnemu usnju. Zaradi tega se v pretežni meri uporablja v čevljarstvu in oblačilni konfekciji.

PVC umetno usnje imenujemo VIST. Poliuretanskemu umetnemu usnju pa še iščemo ime. Zato pozivamo širši krog članov kolektiva, da sodeluje pri izbiri imena.

Predloge pošljite v marketing do 15. septembra. Trije najboljši predlogi bodo primerno nagrajeni.

Ustanavljanje TOZD

(Nadaljevanje s 1. strani)

- a) neposredno
 - z odločanjem na zborih delavcev
 - z referendumom
 - b) posredno po voljenih delegatih v
 - DS TOZD
 - svetu za medsebojna razmerja TOZD
 - svetu za oceno kršitev TOZD
 - c) s kontrolo nad izvrševanjem odločitev in delom organov in služb teh organizacij s
 - svetom samoupravne delavske kontrole.
- Pristojnosti zbora delavcev bodo naslednje:
- sprejema samoupravne sporazume

- s področja združevanja v organizacijah združenega dela in združenjih

- s področja medsebojnih razmerij
 - sprejema statut temeljne organizacije
 - odloča o statusnih spremembah

- sprejema razvojne programe, letne gospodarske načrte in samostojne investicijske programe
- sprejema zaključni račun
- odloča o združevanju sredstev z drugimi TOZD v okviru skupnosti TOZD in DO ter z drugimi organizacijami združenega dela izven DO
- voli predsednika zbora in njegovega namestnika
- vole delegate v organe upravljanja
- odloča o uvedbi za odpoklic delegatov iz organov upravljanja
- odloča o razpisu, referendumu v TOZD o zadevah iz svoje pristojnosti

- v skladu s statutom s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori odloča o drugih zadevah.

V TOZD, ki nimajo pogojev za sklic celotnega zbora, bodo delavci svoje odločitve sprejemali na delnih zborih. Delni zbori se sklicujejo

- po izmenah,
- v lokacijsko ločenih delih TOZD, če je v dislociranih delih zaposlenih večje število delavcev.

Kljub temu, da se bo odločanje vršilo na ZD, bodo delovne skupine še ostale za organiziranje razprav in za reševanje lastnih problemov (disciplina, medsebojni odnosi, storilnost, kvaliteta).

Razglasitev odločitev na zboru delavcev opravi predsednik zbora delavcev, temu bo poverjena tudi vsa koordinacija dela v zvezi s pripravo sestankov zborov delavcev in delovnih skupin, ki jo opravi skupaj z vodstvom in tajništvom TOZD in tajništvo skupnosti TOZD.

DS TOZD bo ustanovljen v večini TOZD za upravljanje zadev iz poslovanja temeljne organizacije, o katerih delavci ne bodo odločali neposredno in ne bodo prenešana na skupnost TOZD.

V delavskih svetih TOZD bo potrebno zagotoviti sestavo, ki bo ustrezala sestavi delavcev TOZD in udeležbo iz vseh delov TOZD. Te dele temeljne organizacije bo potrebno na novo določiti, ob čemer bo upoštevana nova organizacija dela in obračun stroškov.

Svet za medsebojna razmerja TOZM bosta enako opredeljena kot dosedanja odbora. Prav tako tudi svet samoupravne delavske kontrole.

V manjših TOZD (predvsem IC) bodo delavci vse odločitve sprejemali neposredno na zboru delavcev.

V delovnih skupnostih OSS in strokovnih skupnostih TOZD bodo ustanovljeni podobni organi kot v TOZD in skupnosti TOZD, razen gospodarskega odbora. Pristojnosti njihovih organov upravljanja bodo določene na osnovi sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med temi delovnimi skupnostmi in TOZD oz. skupnostmi TOZD, t. j. v skladu z namenom, za katerega so oz. bodo ustanovljene. Upravljali bodo s sredstvi za osebno in skupno porabo, ki jim bodo dodeljena, odločali o drugih zadevah iz medsebojnih razmerij delavcev ter o drugih zadevah, ki izvirajo iz njihovega delovanja. Na te delovne skupnosti ne bo prenesenih nobenih pravic, pooblastil in odgovornosti TOZD, skupnosti TOZD in njihovih organov.

Poslovodni organ bo v TOZD, skupnostih TOZD in DO individualni — vodja TOZD, direktor skupnosti TOZD in direktor DO.

II. V SKUPNOSTIH TOZD bodo ustanovljeni naslednji organi upravljanja:

- a) neposredno voljeni organi:
 1. DS skupnosti
 2. svet samoupravne delavske kontrole

- 1. kolektivni izvršilni organ
- b) gospodarski odbor.

Temeljne organizacije bodo s samoupravnim sporazumom o združitvi TOZD v skupnosti TOZD prenesle nekatere pristojnosti na organ upravljanja na tem nivoju. Vsebinska pristojnosti bo temeljila na ugotovitvah podanih v 2. 3. poglavju analiz — Izpolnjevanje pogojev za opredelitive družbeno-ekonomskega položaja TOZD in skupnosti TOZD in v poglavju o Ugotavljanju celotnega dohodka in dohodka. Skupni interesi TOZD narekujejo naj bodo na nivoju skupnosti trajno združevana vsa sredstva, o uporabi katerih bodo vse temeljne odločitve sprejete na zborih delavcev, na nivoju skupnosti pa zagotovljena skladnost in enotnost odločitve skupnega pomena.

Pri sestavi vseh organov skupnosti TOZD bo potrebno upoštevati udeležbo vseh temeljnih organizacij v okviru skupnosti.

V TOZD, ki ne bodo vključene v skupnost TOZD, bodo pristojnosti obojih organov upravljanja združene pri organih upravljanja TOZD, oz. bodo ustanovljeni oboji organi v TOZD.

III. Na nivoju DELOVNE ORGANIZACIJE bodo ostali isti organi organov upravljanja kot doslej. Tudi pristojnosti se jim ne bodo bistveno spremenile. Po odločitvah o pripojitvi drugih delovnih organizacij bo potrebno razmisliti le, ali bi del izvršilnih pristojnosti, ki so sedaj dane organom na nivoju delovne organizacije (n. pr. socialne pomoči) v skupnostih TOZD izven Kranja prenesli na organe upravljanja teh skupnosti.

Del udeležencev seminarja Alpe-Jadran (slovensko govoreča skupina) med ogledom nove mešalnice

Udeleženci seminarja Alpe-Jadran v Savi

Udeleženci seminarja Alpe-Jadran obiskali Savo

Mladi iz Furlanije Julijske krajine, Koroške in Slovenije, ki so se v dneh od 16. do 21. avgusta t. l. udeležili seminarja republiškega komiteja Zveze socialistične mladine Slovenije v Kranjski gori, so se 19. 8. odzvali vabilu in obiskali Savo. Aktiv mladih delavcev jim je pripravil kratek ogled proizvodnih enot, popoldan pa srečanje z mladimi na pikniku v Crngrobu.

Govorci so si z zanimanjem ogledali Savo. Bili so navdušeni nad organizacijo dela v tovarni avtopnevmatike, zanimalo jih je tudi delo aktiv mladih delavcev, organizacija mladih itd.

Vodja skupine, član republiškega komiteja Zveze socialistične mladine Slovenije Sandi Ravnikar mi je dal nekaj podatkov o vseh treh dosedanjih mednarodnih seminarjih. Prav je, da tudi širši krog mladih zve, čemu so namenjena taka in podobna srečanja.

TRETI MEDNARODNI MLADINSKI SEMINAR ALPE-JADRAN

Prvi mednarodni mladinski seminar je bil od 13. do 18. marca 1972 pri Pliberku na Koroškem, prireditelj je bil deželni mladinski sekretariat koroške dežele vlade, pokrovitelj pa deželni glavar Hans Sima. Seminar je obravnaval štiri teme: kulturno dejavnost, šolsko politiko, tujski promet (o tem so govorili predavatelji s Koroške) in mladinsko delovanje, kjer so sodelujoči predstavili dejavnost svojih organizacij.

TELEGRAMSKE VESTI

— 14. avgusta 1974 je predsedstvo organiziralo skupno sejo vseh predsedstev TOZD, na kateri so obravnavali statut Zveze socialistične mladine Jugoslavije in statut Zveze socialistične mladine Slovenije ter resolucijo o nadaljnji vlogi in akciji ZSMS v izgradnji samoupravne socialistične družbe.

V delegacijah treh dežel so bili predstavniki desetih organizacij in skupin iz Furlanije Julijske krajine, 12 iz Koroške, iz Slovenije pa Zveza mladine, skupnost študentov, klubi OZN.

Drugi mednarodni mladinski seminar Alpe-Jadran je bil od 27. avgusta do 2. septembra 1973 v Građu. Predlagane teme za seminar so bile: Mladinsko združevanje v Furlaniji Julijski krajini, na Koroški in v Sloveniji, problematika mladine v sedemdesetih letih, odnosi med etničnimi skupinami in mladino v Furlaniji Julijski krajini, vloga mladine v mednarodnih odnosih, sodelovanje mladine Alpe-Jadran. Na predlog predstavnika SKGZ in ZMS smo program dopolnili tudi za okroglo mizo o položaju narodnostnih manjšin v prostoru Alpe-Jadran.

Leta 1972 so se dogovorili, da bo v letu 1974 prireditelj mladinskega seminarja Alpe-Jadran Zveza mladine Slovenije. Če bi upoštevali vsaj enoletni razmak med seminarji, bi moral biti seminar šele v jeseni, toda zaradi številnih obveznosti (mladinska poletna politična šola, kongres ZMS v oktobru in ZMJ v novembru), bi ga jeseni zelo težko organizirali. Zato smo se odločili organizirati letošnji seminar od 16. do 21. avgusta 1974.

Obravnavane teme so bile: družbenopolitični sistem SFRJ, zunanja politika SFRJ, okrogla miza o mladinskih organizacijah, sodelovanje v prostoru Alpe-Jadran.

L. Mraz

— 13. avgusta 1974 sta se udeležila ustanovne seje koordinacijskega odbora za sodelovanje v okviru branzne sestavljene organizacije združenega dela Polikem predsednik mladine in njegov namestnik. Odbor je ustanovljen z namenom, da se poglobi sodelovanje med združenimi delovnimi organizacijami na družbenopolitičnem področju.

Naša folklorna skupina se je vrnila z gostovanja v Franciji

S stenskim časopisom smo vas že seznanili, da se je sredi preteklega meseca vrnila z gostovanja v Franciji naša folklorna skupina. S pričujočim člankom pa vam želimo udeleženci te turnee povedati nekaj več o potovanju, nastopih, uspehih in počutju v času bivanja v Franciji.

Da bi teklo vse po programu, brez zapletov in težav, vsako daljše potovanje po domovini, še posebno pa, ko se odpravljate v tujino, zahteva temeljite priprave. Kar pomislite: izbor programa, vaje, izbor udeležencev, pranje, šivanje, urejanje in pakiranje 686 različnih delov noš, urejanje odsotnosti z dela, reklamni material, carinska deklaracija, spiski za to in ono, avtobus in še marsikaj je potrebno urediti, ne nazadnje vsa mučna zadeva okrog finančnih sredstev za pokritje stroškov predno sedeš v avtobus in odpotuješ. In ko je bilo vse to nared, smo veseli, polni pričakovanj sedli v Creim avtobus, ki ga je upravljal naš stari prijatelj in znanec, šofer Franc Novak — Spevt.

POT, DOLGA 2.300 KM

Skupino, ki je 1. avgusta ob 15.30 odpotovala na pot, dolgo 2.300 km, je sestavljalo: 21 plesalk in plesalcev, 5 »muzikantarjev«, 7 tamburašev in pevci našega okteta.

Pot nas je vodila preko mejnega prehoda na Ljubelju, skozi Avstrijo in ZR Nemčijo, kjer smo pri Strasbourgu prestopili nemško-francosko državno mejo. Od tam pa do Saverna dobrih 40 km vožnje in že smo bili po 26 urah vožnje na prvem cilju našega potovanja.

Na mejnih prehodih nismo imeli nobenih težav. Vožnja je bila sprva prijetna, postajala pa je čedalje bolj utrudljiva. Vseeno pa je bilo med vožnjo bolj ali manj veselo. Že v Kranju se je začelo s tisto: Oj, zdaj gremo... in nadaljevalo z bogatim repertoarjem pesmi in domslilic. Ko so se zaradi utrujenosti začele sklanjati glave, je naš Štefan razdrkl kakšno krepko in spet je zaživelo v avtobusu, da je preglasilo brnenje motorja, vzravnalo glave ter razpotegnilo usta.

Ob poti smo si ogledali tudi številne kulturne, zgodovinske in druge zanimivosti krajev in dežel, skozi katere smo potovali. Marsikaj zanimivega je ostalo zabeleženo tudi na filmih naših fotokamer. Drugi dan vožnje smo si tik pred vstopom v Francijo v nemškem mestecu Kehl privoščili malce daljši postanek in osvežitve v lepo urejenem kopališkem bazenu. Voda in počitek sta nam dala novih moči in vzbudila dobro razpoloženje. Prihod v Saverno je vsakemu po svoje vzbudil občutek pričakovanja. Že ob vstopu v mesto smo začutili prazničnost in festivalsko vzdušje, v katero se nam ni bilo težko vključiti.

V DESETIH DNEH PETNAJST USPelih NASTOPOV

Kljub dolgi in naporni vožnji smo že na dan našega prihoda v Saverno po dvehurnem počitku nastopili v družbi Poljakov, Portugalcev, Brazilcev, Švicarjev in domačinov. Festival, na katerem smo gostovali,

je trajal tri dni, vsak dan pa smo imeli na njem po dva nastopa. Vročina in pestrost programa bivanja sta terjala od nas precejšen napor. Kljub temu pa smo vse te težave prenašali z lahkoto, saj smo imeli vseskozi publiko na naši strani in to nam je dajalo novih moči ter poleta, da je bil vsak naš nastop boljši, kvalitetnejši. Veselje in pesem sta nas spremljala na vsakem koraku, pa naj bo to po ulicah mesta ali na festivalskem odru.

Iz dneva v dan je bilo na festivalu več skupin, toda renome, ki smo si ga ustvarili prvi dan, nas je spremljal do konca. Da smo bili na festivalu res priljubljeni med organizatorji in tudi drugimi skupinami, kaže tudi to, da smo zadnji večer v Savernu, na interni zabavi naše skupine imeli priložnost videti marsikoga od organizatorjev festivala do članov drugih skupin in vsi so prihajali s čestitkami, navdušeni so izražali željo po sodelovanju z našo skupino.

Na reklamni promeni festivalnega mesta

Po treh dneh bivanja na festivalu v Savernu in šestih uspehih nastopih smo odpotovali na tridnevno križarjenje po Alzaciji. V teh treh dneh smo imeli v raznih krajih (Alhé, Obermai, Strasbourg) pet nastopov, od katerih moram posebej

Folklorna skupina, tamburaši in oktet so v desetdnevni turneji imeli kar 15 uspehih nastopov. Komaj so našli čas za skupinski posnetek.

Organizatorji festivala so pred vsakim nastopom sodelujoče ansamble popeljali po mestnih ulicah. Tako so neposredno pripeljali na nastop tudi gledalce, ki so jih živopisane noše, veseli in razigrani obrazi nastopajočih premamili, da so si prireditev ogledali.

omeniti tistega v Strasbourgu. Celovečerni nastop v Strasbourgu, v čudovitem ambientu grajskega dvorišča, nasproti 146 m visoke katedrale gotskega sloga, ni navdušil samo 1500 gledalcev, temveč tudi nas same. Zdi se mi, da je na tem nastopu kvaliteta plesov in pesmi ter sproščenost prerasla naše zmognosti. Nedvomno sta k temu pripomogla tudi publika, oder in akustika grajskega dvorišča. Ko smo na koncu predstave iz navdušenja gledalcem poddelili značke naše skupine, smo v marsikaterih očeh videli solze. Organizatorji pa so nam povedali, da kaj takega na tem grajskem dvorišču še ne pomnijo, pa čeprav je tu predstava vsak večer. Ta nastop res lahko zapišemo v našo knjigo nastopov z rdečim svinčnikom, saj se po skoraj desetih letih delovanja naše skupine kaj takega ne spominjam.

Navdušeni smo se odpeljali v počitniške hišice sredi gozda, kjer smo prenočili in ustrezno proslavili ta naš veliki uspeh. Spomnili smo se tudi našega strokovnega vodje tov. Andreja Košiča in besed, ki nam jih je položil na srce pred odhodom v Francijo: »Spomnite se, da prihodnjo pomlad praznujemo 10. obletnico, in recite si, da bo vsaj en nastop za 5!« Njegovim željam in ocenam je težko ustreči, ker zahteva vedno več, kot mi zmoremo. Vsem nam je bilo žal, da zaradi službenih obveznosti ni mogel z nami na pot. Kolikor ga poznam, bi tudi on od zadovoljstva jokal.

Naslednjega dne smo se odpeljali v 150 km oddaljeni St. Dié, industrijsko mesto, ki ima mnoge podobne značilnosti kot Kranj in je tudi po velikosti ter zgodovini približno tako. Prišli smo na festival folklorne glasbe. Čeprav je bil ta festival posvečen bolj narodni instrumentalni glasbi, smo bili kljub temu kot edina plesna skupina zelo toplo sprejeti. V tem kraju smo imeli tri nastope, od tega dva celovečerna. Tudi na teh nastopih smo dosegli lep uspeh in laskave ocene poznavalcev folklorne, čeprav osebno menim, da je bil ta festival zelo slabo organiziran, kar se je odražalo tudi pri obisku predstav, organiziranih v okviru festivala. V znak priznanja za kvalitetno izvajanje pesmi in glasbe so nas povabili na snemanje 20 minutne oddaje za radio Saverne, ki so jo takoj po snemanju tudi predvajali.

Hitro so minevali dnevi in prišel je čas, ko smo se 12. avgusta poslovili od mesteca Saint Dié, ki je bilo zadnje prizorišče naših nastopov na tem, skoraj bi rekli napornem gostovanju v Franciji.

Pot domov je bila malce drugačna od tiste, po kateri smo prišli v Francijo. Najprej smo se dolgo vozili skozi velike in čudovite gozdove Vagesa, nato pa smo se čez manjši prelaz spustili v dolino, ki nam je nudila lep razgled na lepo urejene vinograde, ki so se raztezali dlje, kot je videlo naše oko. Dalje nas je vodila pot skozi Colmar, čez mejni prehod Basel in že smo bili v Švici. Po lepo urejenih cestah smo bili hitro v predmestju Zürich, kjer smo si ogledali eno največjih trgovskih hiš v Evropi (mesto v malem) in ni čudno, da nekaj naših deklet ni in ni našlo izhoda iz te hiše. Vožnja skozi Zürich je naredila name poseben vtis: parki, lepo urejena športna igrišča, zelenje in cvetje, povsod red in čistoča, lepo speljana nadnivojska križišča in ceste, vse to mi je ostalo še posebno v spominu kot odmev sodobne evropske civilizacije.

Pot smo nadaljevali mimo lepih jezer, nad katerimi se dvigajo vrhovi srednjih Alp. Iz doline smo se počasi vzpenjali na 2114 m visok gorski prelaz St. Gotthard. Težko je opisati vse naravne lepote te pokrajine. Tam se je narava res poigrala. Človek dobi občutek, da je v pravljicnem svetu: razbrzdani relief bogatijo številni slapovi, jezera,

(Nadaljevanje na 10. strani)

Nekaj osnovnih podatkov o delovnih organizacijah, ki se bodo — z obojestranskimi interesi — združile s Savo. Informacija je nadaljevanje s 1. strani

Združevanje z drugimi delovnimi organizacijami

(Nadaljevanje s 1. strani)

PUŠKARNA Kranj

Proizvodni program v letu 1973:

	količina v 000 din
Izdelava orodij	4.692
Izdelava pušk	540
Embalaža in patroni	9.590
Skupaj	14.822

Struktura zaposlenih (po stanju 31. 12. 1973):

Stopnja strokovne izobrazbe	število
Visokostrokovna izobrazba	—
Višjastrokovna izobrazba	3
Srednjastrokovna izobrazba	9
Nižjastrokovna izobrazba	13
Visokokvalificirani delavci	6
Kvalificirani delavci	38
Polkvalificirani delavci	48
Nekvalificirani delavci	3
Skupaj	120

Puškarna je organizirana kot enotna delovna organizacija, ki sestoji iz skupnih služb ter štiri obračunskih enot:

- orodjarna,
- puškarna,
- embalaža in
- patronarna.

Delovna organizacija še ni konstituirana v skladu z ustavnimi in zakonskimi predpisi.

Kemična tovarna Moste

Proizvodni program v letu 1973:

	količina
Al — sulfat	21.430 ton
Al — hidrat 64 %	5.976 ton
Protektiranje tovornih plaščev	14.690 kom
Protektiranje potniških plaščev	61.950 kom
Penasti profili	780.000 m
Servisne usluge	130.000 din
Kolesa	769.000 din
Tehnični izdelki — stiskani	5.475.000 din
Zmesi za prodajo	433.000 din

Struktura zaposlenih (po stanju 31. 12. 1973):

Stopnja strokovne izobrazbe	število
Visokostrokovna izobrazba	3
Višjastrokovna izobrazba	8
Srednjastrokovna izobrazba	27
Nižjastrokovna izobrazba	14
Visokokvalificirani delavci	5
Kvalificirani delavci	69
Polkvalificirani delavci	20
Nekvalificirani delavci	113
Skupaj	259

Kemična tovarna Moste je temeljna organizacija združenega dela v sestavu DO Jugotekstil Ljubljana. Ker niso dosegli dogovorjenih skupnih ciljev, se želi temeljna organizacija Kemične tovarne Moste izločiti iz DO Jugotekstil in prijoiniti k Savi.

Industrija gume i obuće VULKAN Niš

Podatki o proizvodnji za leto 1973:

	količina
Izdelki za obutev	1200 ton
Semeringi	4 mio kom.
Obutev	1 mio par.
Ostali prešani izdelki	550 ton
Strešna kritina	280 ton
Izdelki cobertz	140 ton
Termoforji	100 ton
Cevi	270 ton
Transportni trakovi	360 ton

Struktura zaposlenih (po stanju 31. 12. 1973):

Stopnja strokovne izobrazbe	število
Visokostrokovna izobrazba	24
Višjastrokovna izobrazba	30
Srednjastrokovna izobrazba	79
Nižjastrokovna izobrazba	32
Visokokvalificirani delavci	45
Kvalificirani delavci	500
Polkvalificirani delavci	154
Nekvalificirani delavci	154
Skupaj	1018

VULKAN Niš je organiziran v pet temeljnih organizacij združenega dela, in sicer:

- Fabrika za proizvodnjo gumenih smesa i energetskih fluida,
- Fabrika za proizvodnjo gumene tehničke robe i izrada rezervnih delova, alata i remonta,
- Fabrika za proizvodnjo gumene i platnene obuće,
- Zajednički poslovi i
- Gumakomerce.

TOTRA, Tovarna pozamenterije in izdelkov iz plastičnih mas, Ljubljana

Proizvodni program v letu 1973:

	količina
Pozamenterija	23,4 mio din
Plastične mase (cevi)	4000 ton

Struktura zaposlenih (po stanju 31. 12. 1973):

Stopnja strokovne izobrazbe	število
Visokostrokovna izobrazba	5
Višjastrokovna izobrazba	5
Srednjastrokovna izobrazba	26
Nižjastrokovna izobrazba	26
Visokokvalificirani delavci	4
Kvalificirani delavci	68
Polkvalificirani delavci	167
Nekvalificirani delavci	6
Skupaj	317

Totra Ljubljana je organizirana kot enotna delovna organizacija brez temeljnih organizacij in še ni konstituirana skladno z ustavnimi predpisi.

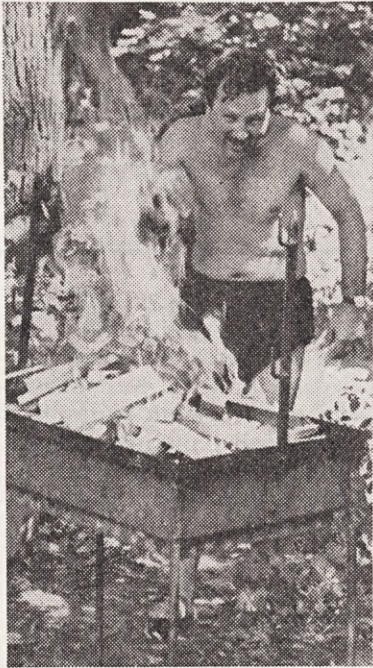

Taborniki . . .

(Nadaljevanje s 4 strani)

»Rad bi jim vcepil vse vrline taborništva. Letos smo imeli zelo dobre rezultate in smo bili najboljši izmed vseh odredov v Kranju in želim, da bi na tej ravni tudi ostali. Povedal in dopovedal bi jim rad, naj spoštujejo taborniške zakone, negujejo tradicije NOB, da bi se čimbolj prilagajali življenju v naravi in pomagali drugim.«

— Kako pri nas na splošno gledajo na to?

»Glavni« taborniškega piknika Vule Cincmil je skrbel tudi za prehrano. Vse je nahranil do sitega.

»V Savi dostikrat sploh ne vedo, kaj taborniki delamo. Vabili smo člane kolektiva, naj gredo z nami v naše akcije, pa se jih je le malo udeležilo. Letošnja III. izmena tabornikov na morju je bila skoraj prazna, od članov kolektiva se je prijavil le eden. Mogoče tudi zato, ker je bila naša izmena pred kolek-

tivnim dopustom, bilo je slabo vreme. Drugo leto bomo taborjenje pripravili drugače.«

Vule Glavni

Vule Cincmil je bil pravzaprav glavni organizator tega zbora tabornikov.

— Vule, kaj ste želeli pokazati s to manifestacijo?

»Predvsem smo želeli pokazati kolektivno, kaj smo, kaj delamo in kakšen je naš program: igre, zabava, disciplina. Smo sproščena skupina, enota, organizacija. Nihče ni prisiljen delati, kar mu ne odgovarja, obvezni pa smo se podrežati vsemu, kar taborništvo zahteva.«

— Kaj misliš o odzivu Savčanov na današnji piknik?

»Moram reči, da sem razočaran. Če že delavci iz proizvodnje ne morejo priti zaradi utrujenosti, kaj pa drugi. V prihodnje bo treba ukreniti nekaj drugega, novega. Slehernemu bi prav prišel čudoviti taborniški dan.«

Naslednji pogovor sem imel z Rajkom Derlinkom in na vprašanje, zakaj je prišel, je rekel, da samo zato, ker je rad v naravi, v družbi, kjer je lahko sproščen.

Podobno mi je odgovorila tudi tov. Milecova, ki se nam je pridružila šele popoldne.

Na vprašanje, zakaj je prišla, je rekla:

»Samo zato, ker sem že ves teden delala skoraj po cel dan. Tako sproščeno vzdušje mi prija. Kot vidim, jih je danes tu zelo malo, posebno še Savčanov.«

Zugelj Martin iz valjarne pa je dejal:

»Prišel sem zato, ker sem čutil, da me vleče v naravo, kjer se sprostim in lahko nato znova delam. Rad bi še več takih zborov in če bi nas bilo še več, bi bilo še lepše.«

Med razgovori, ki sem jih posnel na trak, je bilo tudi poročilo Jožeta Derlinka o delu tabornikov. Žal poročila ne moremo objaviti, ker je predolgo (za tole reportažo bi potrebovali več časopisnih strani). Zagotovo pa bomo to poročilo objavili enkrat kasneje.

Saljivo tekmovanje, kot na sliki, zahteva od tekmovalcev dosti spretnosti

Ob tabornem ognju

Dan se je že prevesil v večer: mladi taborniki so že dopolne nanosili suhljadi in po vseh predpisih postavili grmado. Zagorel je taborni ogenj, taborniki so posedli okrog njega, vrstile so se deklamacije, skeči, pesmi, dovtipi itd. Dan je bil čudovit, kot nalašč za takšno priložnost, večer pa — posebno ob prasketanju tabornega ognja — še

lepši. Trda tema je že bila, ko smo se začeli poslavljati, natovorili smo šotore in opremo.

Mislím, da je sleherni od vas iz tega zapisa razbral marsikaj zanimivega, morda bo koga to napeljalo k razmišljanju. In drugič, ko boste v Informatorju prebrali podobno obvestilo, pridite in tudi vi boste doživeli nepozaben dan med taborniki Odreda Albina Drolca.

Jože Stular

Naša folklorna skupina se je vrnila z gostovanja v Franciji

(Nadaljevanje z 8. strani)

soteske, cestni prelazi, električna železnica, kjer se vlak s pomočjo zobatih koles vzpenja proti vrhu, in ne nazadnje lepo urejena cesta, ki se vije med skalami. Na vrhu prelaza smo naredili krajši postanek

Po vrnitvi iz Francije se je naša dejavnost usmerila k pripravam za praznovanje 10. obletnice naše skupine. Upamo, da bomo prihodnjo pomlad tudi kranjskemu občinstvu dali vsaj del tistega, kar smo dali Francozom v Strasbourg.

Tudi temperamentna skupina Brazilcev je vnašala v festivalski del nastopov svojevrsten ritem in razpoloženje

in gledali še sončni zahod. Mraz in veter sta nas podila dalje na pot. Pot smo nadaljevali ponoči, pri Luganu smo prišli v Italijo in od tu mimo Milana, Verone in Benetk do Trsta. Speče potnike je ob polnoči prebudila ubrana pesem in čestitke, zamašek šampanjca je udaril v strop avtobusa. Naša Alenka — prevajalka in napovedovalka programa — je praznovala rojstni dan. Sredi dopoldneva smo že stali v Občinah na mejnem prehodu, da stopimo na domača tla.

V Sežani smo si pogasili žejo z domačim pivom in že smo drveli dalje proti Kranju. Polni nepozabnih spominov na lepa doživelja smo potem, ko smo počastili srečno vrnite in še eno uspelo gostovanje, veseli odhiteli vsak na svoj dom.

Na splošno bi lahko rekel, da je bilo letošnje gostovanje naše folklorne skupine, okteta in tamburašev v Franciji zelo uspešno, kljub temu, da je bilo v času gostovanja spremenljivo vreme, zelo toplo in zelo mrzlo, veliko potovanja in seštev ter namestitvev za prenočevanje, zelo pester program bivanja in ne nazadnje ne preveč hvalevredna organizacija festivalov in drugih nastopov, ki so nam jih pripravili.

Menim, da smo z gostovanjem v Franciji prišli domov za nekatera spoznanja bogatejši, da pa smo z nastopi na vsakem koraku, kjer smo bili, opravičili naše poslanstvo. Menim, da smo dostojno predstavili kulturno dediščino jugoslovanskih narodov.

Vodstvu delovne organizacije in temeljnim organizacijam ter vsem samoupravnim organom, ki so nam to gostovanje omogočili, se najlepše zahvaljujemo ter prosimo še za nadaljno pomoč in razumevanje za delo skupine.

Mi smo pa Gorenjci

Ljudje se ne merijo z metrom, ampak po pameti.

Kolesarji - uspešni

Julij, mesec dopustov ko večina išče senco, je bil za naše kolesarje vse prej kot to. Jože Valenčič in Slavko Žagar sta sodelovala — kot člana državne A-reprezentance — na jubilejni 30. dirki po Jugoslaviji. Jože Valenčič se je uvrstil na 22. mesto z 2'30" slabšim časom od zmagovalca, sicer pa je bil četrti najboljši Jugoslovan.

Žagar pa je zaradi izčrpanosti odstopil nekaj etap pred koncem. Mladinci in ostali člani so se 4. julija udeležili kriterijske dirke v Sevnici. Pri članih je bil Rakuš 4, Hvasti 6, Tulipan 7, pri mladincih pa je zmagal Tergrlav pred Udovičem, oba sta člana našega kluba.

Dne 13. in 14. 7. je bilo v Kraljevu državno prvenstvo. Prvi dan je bila na sporedu dirka posameznikov. Bila je prava tropska vročina, 37 stopinj v senci. Kolesa so se do obročev vdiral v razbeljeni asfalt pa tudi gume je raznašalo kot na najslabši cesti. Na cilj 162 km dolge proge so prispeli le najzdržljivejši. Od naših je bil Valenčič 3, Hvasti 6, Žagar 12. Mladinci so vozili na 65 km dolgi progi. Naš Reven je ušel ostalim in si že kmalu po startu prigaral 2 minuti prednosti in po krivdvi organizatorja zašel. Na cilju se naši niso najbolje znašli. Tako je bil Ropret 8, Tergrlav 9, Udovič 15.

Drugi dan je bila na vrsti ekipna vožnja članov na 100 km in mladincev na 60 km. Pri članih je zmagala ekipa Rog iz Ljubljane, naša ekipa Hvasti, Valenčič, Žagar, Tulipan pa je z osvojitvijo drugega mesta dosegla doslej največji uspeh na državnih prvenstvih.

Mladinska ekipa Ropret, Udovič, Tergrlav, Reven pa se je povzpela še stopnjo više. Osvojili so naslov ekipnih državnih prvakov med mladinci, kar je tudi njihov največji uspeh. Valenčič in Žagar sta sodelovala na 20. balkanskem prvenstvu ki je bilo v Kruševcu in Kraljevu. Jože Valenčič je tekmoval za ekipo Jugoslavije, ki je bila tretja. V tekmovalstvu posameznikov je bil Valenčič 8, Žagar 14.

Mladinci in člani, ki so se vrnili, pa so nastopili 20. 7. na dirki v Dolu pri Ljubljani. Rakuš je bil med člani 4, Knaflič 10, Hvasti pa je pred ciljem nesrečno padel, kljub temu pa je pripeljal skozi cilj in si prislužil pokal za najbolj borbena tekmovalca. Med mladinci je zmagal Ropret z veliko prednostjo

pred skupino, v kateri so bili Tergrlav 4, Stirn 9, Lamberger 13, Udovič 15.

27. julija so člani nastopili na tekmovalstvu v Puli. Hvasti je bil 8, Valenčič 11, Žagar 13, Rakuš 14. Velja omeniti, da je bil na vseh gorskih ciljnih prvi Žagar ter da so ga »ujeli« le dva km pred ciljem.

Mladinci so še isti dan tekmovali v Varaždinu. Tokrat je zmagal Udovič (Ropret 4, Cugelj 10, Tergrlav 12). Ekipno so dosegli naši mladinci prvo mesto, kar je že njihova deseta zmaga. Precej zaslug ob teh uspehih ima prav gotovo trener Hvasti, ki je še vedno aktiven tekmovalac. Ob čestitki uspešnim uvrstitvam članov in mladincev se iskreno zahvaljujemo tudi trenerju.

Kolesarski klub Sava

Kilometer za kilometrom — vse do cilja

Kolesarski praznik v Kranju

Nedelja, 4. avgusta je bila v Kranju v znamenju kolesarstva.

Že osmič so se letos zbrali fantje na jeklenih konjičkih, da se pomerijo med seboj in odločijo, kdo med njimi je najboljši. Ze navsezgodaj so se zbrali pionirji, mlajši in starejši. Taka odločnost in samozavest jim je sevala iz oči, da bi si jih marsikateri član lahko vzel za vzor. Kar 40 se jih je zbralo na startu. Eden je bil na ponjju, drugi na maminem kolesu, tretji je imel tako veliko kolo, da še sesti ni mogel nanj, dres pa mu je segal do kolena.

Boj je bil hud od začetka do konca. Nekaterim se je zdelo, da se jim pedala ne vrtijo tako hitro kot ostalim. zato so rajše zavili v stran, drugi pa so vztrajali in če ni šlo drugače tudi v serpentinah prevozili strm Jelenov klanec. Na vrhu je bil cilj in »konec trpljenja«; za boljše nagrade, za slabše uteha, da bo na naslednji dirki bolje. Pri mlajših pionirjih je zmagal Franc Urbanc pred Pintar Leonom, oba Sava. Pri starejših pa je bil prvi Marjan Beton Sava pred Herlec Matejem Rog in Urbanc Janezom Sava.

Turisti-mladinci (32) in člani (16) so vozili pet krogov na progi, ki je potekala od starta pri Stari pošti, čez most pri hotelu Evropa do Čirč, po klanecu navzdol mimo Sava obrat IV in klavnice, po Jelenovem klanecu do cilja, ki je bil —

kot start — pri Stari pošti.

Pri mladih je zmagal Skafar iz Roga. Naši: Beton 4, Smolej 7, Franc Urbanc 8, Logar 11 in še šesterica do 25 mesta. Pri članf-turistih naš klub ni imel predstavnika. Zmagal je Stojan Oblak (Dol) pred Kovačem Č Beltinci in Oblak Matjažem (Dol).

Številni gledalci ob progi so ugibali kdo bo zmagovalac v dirki mladincev s specialnimi kolesi, ki jih je bilo na startu 42. Ze takoj v prvem krogu od petnajstih kolikor so jih morali prevoziti, je bilo videti, da naši mislijo resno, saj niso niti za trenutek spustili čelnih pozicij. Iz kroga v krog je bila kolona kolesarjev bolj raztegnjena in vse manj jih je bilo, ki bi lahko sledili ostremu tempu naših. Po desetem krogu je Ropretu, Tergrlavu in Udoviču sledil le še Krlhkar iz Roga, pa še ta ni mogel več zdržati, tako da jo je naša trojica sama ubrala najlepši zmagi naproti.

Prvi je bil Ropret, 8 sekund za njim je pripeljal Tergrlav, 16 sekund pa je zaostal Udovič. Ostali so se uvrstili: na 12 mesto Kozjek, ki je bil obnem tretji pri mlajših mladincih, 15 Reven, 19 Stirn, ki je bil hkrati peti pri mlajših mladincih; 20 Pečnik in šesti pri mlajih mladincih, Cugelj pa je bil 24.

Seveda je tudi ekipna zmaga pripadla nam ter si lahko pokal, ki so ga dobili za to in prejšnje zma-

ge lahko ogledate v izložbi marke-tinga na stari pošti.

Precej visoko se je medtem že dvignilo sonce, ko je 35 članov krenilo na 98,4 km ali 30 krogov dolgo pot. Slabo so začeli naši, saj se je Knaflič pokvaril menjalnik, Rakuš pa je nesebično dal kolo Žagarju, ki je imel okvaro na kolesu, tako da je ta kmalu ujel skupino in se v desetem krogu odločil za pobeg, v katerem se mu je pridružil tudi Mišvelj iz Roga. Kasneje se jima je pridružil še Kahlina iz Zagreba in trojica si je kmalu privzila dve minuti prednosti pred glavnino, ki je bila vse manjša, saj jih je precej odstopilo zaradi hude vročine.

V 17. krogu se je Kuhar iz Roga zaradi nespretnosti zapletel v Hvastijevo zadnje kolo, tako da je ta po mojsterskem saltu preko kolesa priletel na ostro kamenje ob cesti in si presekal roko na več mestih. Na nadaljevanje ni bilo več misliti, saj je bilo tudi kolo poškodovano. Frelih se je v trenutku odločil za pobeg in kmalu ujel vodečo trojico ki se ji je pridružil še Končar iz Roga. Misleč, da je že krog zadaj, ga je četvorica pustila naprej, a se je izkazalo, da temu ni tako in mladi Rogovec je na veliko presenečenje vseh slavil svojo prvo zmago. Za njim se je uvrstil Frelih, nato Kahlina, Žagarju je uspelo premagati Mišvelja, Jože Valenčič pa je v boju za šesto mesto premagal letošnjega državnega prvaka Zakotnika iz Ljubljane. Skupaj je prišlo skozi cilj le 10 tekmovalcev. Pokazalo se je, da v Kranju raste nov rod kolesarjev, ki bo dokazal, da drži to, da le iz množičnosti zraste kvaliteta. Za vzorno organizacijo gre zahvala tudi pokrovitelju tekmovalstva — DO Sava in Savčanom, ik so pomagali kot redarji pri urejanju prometa, pri varovanju tekmovalcev in gledalcev.

Kolesarski klub Sava

Hvala, Savčani!

V imenu upokojencev Save se iskreno zahvaljujem za regres, ki smo ga vsi z največjim veseljem sprejeli in ki nam bo vsem prav prišel pri današnji draginji. Želim vam še mnogo delovnih uspehov pri izgradnji novih obratov.

Tovariški pozdrav
Francka Pajcar

Kolesarska dirka po ulicah Kranja sodi med težje in se šteje za državno prvenstvo. Še prav posebno je Jelenov klanec, ki so ga morali člani premagati kar 30-krat.

Športne igre Polikema

Na povabilo mladinskega aktiva tovarne Melamin Kočevje sva bila pred kakim mesecem s sekretarjem naše mladinske organizacije tov. Gričarjem na sestanku, katerega so se udeležili tudi predstavniki Donita iz Medvod in domačini. Prvotna zamisel je bila, da bi organizirali športna tekmovanja med temi kolektivi. Toda midva z Gričarjem sva predlagala, da moramo vsekakor povabiti tudi vse ostale članice POLIKEM. Dogovorili smo se tudi za discipline, v katerih naj bi tekmovali: mali nogomet, rokomet, namizni tenis, balinanje, kegljanje, šah, streljanje in odbojka. Dogovorili smo se za naslednji sestanek v Donitu, ker so se ponudili, da skupaj s Colorjem organizirajo prve igre.

V torek, 13. avgusta je bil naslednji sestanek. Na sestanku smo načelno povedali, v katerih panogah bi tekmovali: mali nogomet — tekmovalo bo 8 ekip, v rokometu 4, namiznem tenisu 6, balinanju 5, kegljanju 8, šahu 8 ekip in streljanju 7, 8 ali celo 9 ekip. V odbojki smo

se prijavili samo mi, zato smo jo črtali. V vseh panogah lahko prijavimo tudi ženske ekipe, ki štejejo enako tševilo tekmovalcev kot moške. Dogovorili smo se za propozicije tekmovanja po posameznih disciplinah. Rok za prijavo ekip bo 1. september, kak teden nato bo zbebanje.

Stroške tekmovanja bo krila vsaka tovarniška ekipa za sebe (prevoz, prehrana). Kosilo bo v jedlnici Donita. Organizacijske stroške krije organizator.

Za nakup prehodnega pokala smo se domenili, da zaprosimo direktorja POLIKEM, ki naj bi bil obenem pokrovitelj tekmovanja.

Domenili smo se še, da bi v zimskem času organizirali veleslalom.

Mladi smo začeli torej že tesno sodelovati, kar je vsekakor spodbudno za nadalje zblíževanje in spoznavanje med seboj. Če nam bo uspelo tako kot si zamišljamo, bo to dobra spodbuda za tesnejše zblíževanje med kolektivi.

Andrej Valenčič

Bila sem v Radencih

Tudi letos sem po sklepu socialno kadrovske komisije bila na klimatsko-kopališkem zdravljenju v Zdravilišču Radenci.

Mestece Radenci sodi v pokrajino Pomurje, obenem je tudi obmejni pas, ki leži nedaleč od avstrijske državne meje na severovzhodnem delu naše republike. Tukaj je tudi sedež podjetja »Radenska«, ki črpa in prodaja na daleč znano mineralno vodo. V neposredni okolici Radenc so znane tri različne vrste mineralnih vod:

— Kraljevi vrec — obrat Boračovo in obenem najbogatejši,

— Petanjski vrec v Petanjcih ter

— Zdravilni vrec v Radencih.

V obratu Boračovo — od Radenc je oddaljen cca. 3 km — izdelujejo popularni in osvežujoči DEIT. Poleg te gospodarske panoge so Radenci še turistični in zdravstveni center Pomurja.

Radenci so zelo prijazen kraj, z mogočnim hotelom »Radin« A. kategorije, čudovitimi parki, olimpijskim bazenom, pitno dvorano in kavarno »Park«. V njej vsak večer zabava ansambel ELITE iz CSSR, poleg je še restavracija VIKEND s svojimi specialitetami in še druge zanimivosti, ki privlačijo zdravnike potrebne ljudi v Radence. Ljudje so ponosni na stoletno tradicijo črpanja zdravilne vode »Radenska«.

Potnika, ki se pelje proti Radencem ob cesti neprisiljeno opozarja jo lepo postavljeni panoji z napisom »Radenska prinaša zdravje in vitalnost!«.

Torej, oditi v Radence ne pomeni samo oditi na dopust in klasičnem pomenu besede, kjer se po mili volji

ZAHVALA

Ob prerani smrti Kadunc Ivanke upokojenke, hvala lepa kolektivu Sava za podarjeni venec.

Žalujoči mož Ivan Kadunc

ZAHVALA

Ob smrti moža Alojza Tomažina se zahvaljujem za vence, denarno pomoč, sindikatu, socialni službi in sodelavcem.

Zena Marija in sin Iztok

kopamo, sončimo, sprehajamo in počivamo. Ne, Radenci nudijo veliko več: imajo center za rehabilitacijo bolnikov po srčnem infarktu, zdravijo pa tudi bolezn ledvic in ožilja.

Ko potnik pride v Radence in odloži prtljago, ga v sprejemni pisarni najprej napote k zdraviliškemu zdravniku. Temu zaupate svoje težave — pa tudi duševne — in zelo rad vam pomaga. Po temeljitem pregledu in laboratorijskih preiskavah, zdravnik določi terapijo, oz. način zdravljenja. Večina bolnikov dobi po 5 do 6 kopeli tedensko v zdravilni vodi, kar je seveda odvisno od vrste bolezni, za katero se zdravite. Dihalne vaje so zelo popularne, potem ščetkanje, UKV gretje in masaža posameznih delov telesa sodijo v fizioterapevtske storitve, ki jih nihče ne zamudi rad.

Posebna privlačnost je TRIM steza, tisti pa, ki so nekoliko razvajeni, imajo na voljo krajše in manj naporene sprehode po zato določenih stezah v parku zdravilišča ali pa po bližnji okolici Radenc.

TRIM steza je novejša oblika rekreacije v Radencih oz. trening z določeno obremenitvijo organizma in ima ugoden učinek v krvnem obtoku, zlasti pri tistih, ki niso vajeni težjih fizičnih naporov.

Omenila bi še način prehrane v Radencih. Različni faktorji pogojujejo tudi način človekove prehrane. Prav zaradi tega se večina bolnikov, ki se zdravijo v Radencih prostovoljno podvržejo shujševalni kuri z dieto in zaužijejo le od 800 do 1700 kalorij na dan. Seveda je to odvisno od fizične kondicije oz. aktivnosti posameznika, kar v vsakem primeru določi zdravnik.

So pa še druge oblike rekreacije v Radencih, kot: piknik enkrat tedensko v lepo urejenem gozdičku pod Kapelo, potem balinanje v parku, mini golf in drugo. Skratka, vsakdo, ki pride enkrat v Radence, se rad vrne v ta priljubljeni kraj.

To je bil moj resnični oddih. Omogočila ga mi je socialna služba delovne organizacije in se ji ob tej priliki najlepše zahvaljujem.

Štefka Gabrič

pisma bralcev

Utrinek z dopusta

Majhna (privatna) ladjica je s prijetno hitrostjo odpravila morsk gladino. Za nami je ostajalo razsvetljeno mesto in družba na ladjici se je prijetno zabavala. V noč je bilo slišati otožno pesem starega mornarja, ki smo mu radi prisluhnili.

Stopili smo na trdna tla otoka in jo mahnilo v gostilno, imenovano Robinson. Posedli smo za mize in naše oči so opazovale mračno okolico in prisluhnili smo tišini noči. Lep kotic. Natak nam je prinesel pijačo in jedačo. Pri sosednji mizi so sedeli nemško govoreči turisti in eden izmed njih se je mastil s pršutom in ga zalival z rajsko kapljico. Bili so prijetno razpoloženi, višek pa je bil, ko je Holandec prišel do specialitete — črva. Najprvo tišina, nato pa smeh iz vsega srca. Priserčen, tako da smo se še ostali smejali, saj smo na dopustu. Zabavajmo se. V smehu se Holandec sprašuje, zakaj mu ni natak postregel s kobro, da bi vsaj imel kaj jesti. Tudi natak se smeje. Zakaj pa ne?

No in tako se je zgodilo, da sta morali dve izmed severnjakinj tja, kamor gre cesar sam. Žal pa tega prostora ni bilo nikje videti in tako sta pač vprašali natakara, kam. Natak je odšel in se vrnil z batrijsko svetilko v roki in peljal ženski do ograje in jima odprl vrata v svobodo. Presenečeni smo gledali in nikakor se nismo prenehali zabavati na račun Robinsona. Ženski sta se vrnili nasmejeni in smejali smo se še mi. Kaj sta doživeli tam zunaj, ne vem, verjetno ne bosta kar tako pozabili uslug prijetnega krčmarja, ki je brez cigaret, hladilnika, svežega kruha. Urica in pol je minila v prijetni zabavi, čeprav smo mislili, da se bomo dolgočasili, ko smo prišli. Vse, kar smo doživeli, je bilo enkratno in zato tudi ne bomo kar tako pozabili našega Robinsona.

Sirena je zatulila za slovo in za nami je ostajal Robinson tako sam in nesrečen, da se nam je kar smilil.

Jože Vratarič

Dragi Savčani!

Oglašam se vam iz Ajdovščine, kjer služim vojaški rok, od koder vam pošiljam pozdrave. Tu je zelo stroga disciplina in red. Vsak dan treningi, vaje in kaj še vse drugo. Na vojaško hrano se še nisem privadil. V Ajdovščini je zelo malo Slovencev, drugi pa so iz vseh krajev širom Jugoslavije. Z vsemi sem se že spoznal in smo dobri tovariši, razen z nekaterimi, ki so nedisciplinirani. Na srečo so ti le redki.

Vsem skupaj želim še večjih uspehov kot ste jih imeli do sedaj.

Milan Stopar
V. P. 1266/30-2
65270 Ajdovščina

Kako je nastala prostovoljna gasilska organizacija

V začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja zasledimo na Sloven-

skem prve resnejše poskuse, da bi se ustanovila organizacija za gasilsko službo, ki bi bila stalno in strokovno pripravljena za gašenje požarov.

Potrebo po taki organizaciji so najbolj čutila mesta, med njimi zlasti Ljubljana, katere prebivalcem je bila požarna katastrofa v Cukrarni še dobro v spominu.

Za gasilstvo se je tedaj najbolj zavzemal magistratni svetnik Ivan Guttman, ki je uredil požarno službo, kolikor je bilo mogoče. Gasilno orodje so od leta 1861 daleč shranjevali v štirih orodiščih. Poverjena so bila mestnim uslužbencem, katerim je bil dodeljen po en magistratni sluga. Stavbni nadzornik je moral biti pri vsakem požaru, da je podpiral z nasveti Guttmana pri vodstvu gašenja. V Ljubljani so imeli leta 1861: 7 brizgaln, 500 golid, 13 voz z vodo, 16 lestev, 21 sekir, 14 svetilk, 9 čebrov itd. Leta 1863 je v Ljubljani župan Miha Ambrož sam prevzel vodstvo gašenja, za pomoč pa je določil dva magistratna uradnika, 8 slug in 9 mestnih delavcev. Kljub temu pa so se pri vsakem požaru pokazale pomanjkljivosti. Sluge, delavci pomočniki in uradniki so prepozno prihajali k ognju, orodje se je polomilo in porazgubilo itd. Magistrat je uvidel, da se bo moral lotiti drugačne rešitve tega vprašanja. Še isto leto se je obrnil na telovadno društvo Južni Sokol in Turnverein z vprašanjem, ali bi hotelo eno ali drugo društvo prevzeti gasilski posel v Ljubljani. Nemški Turnverein je v dolgovem odgovoru razložil magistratu, da gašenja ne prevzame, Južni sokol pa je v pismu 1. oktobra 1863 sporočil mestnemu magistratu, da prevzame gasilski posel, ker ima sto članov. Člani so obljubili, da bodo prevzeto delo častno izvrševali.

Njihova člana — brata Jevnik in Mandič bosta takoj izvežbala trideset do štirideset Sokolovcev v gasilstvu. Gasilstvo je bilo ustanovljeno v okviru Južnega Sokola. Kljub željam ljubljanskega prebivalstva in članov samih se ni moglo razviti v čvrsto organizaco.

Politične razmere so zahtevale ustanovitev prostovoljnega gasilstva na drugačni osnovi, kot jo je zastopal Južni Sokol. Nemcem in nemškutarjem je bil Južni Sokol trn v peti, zato so napeli vse sile, da bi ga razbili in tudi za požarno službo dobili društvo z nemško večino. Župan dr. Josip Zupan je že leta 1867 sklical na posvetovanje za gasilstvo vnete meščane. Leta 1869 pa je ustanovil prvo slovensko prostovoljno gasilsko društvo.

Ivan Petrič

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja uredniški odbor. Glasilo izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik Jože Štular. Naslov uredništva: Kranj, Skofjeloška 6, telefon 22-521, interno 282. Tisk in klišej CP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).